

CENTRALNA KOMISJA EGZAMINACYJNA

OKRĘGOWE KOMISJE EGZAMINACYJNE

INFORMATOR
O EGZAMINIE MATURALNYM
Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO
JAKO JĘZYKA MNIEJSZOŚCI NARODOWEJ
OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015

INFORMATOR
O EGZAMINIE MATURALNYM
Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO
JAKO JĘZYKA MNIEJSZOŚCI NARODOWEJ
OD ROKU SZKOLNEGO 2014/2015

opracowany przez Centralną Komisję Egzaminacyjną
we współpracy z okręgowymi komisjami egzaminacyjnymi
w Gdańsku, Jaworznie, Krakowie, Łodzi,
Łomży, Poznaniu, Warszawie i we Wrocławiu

Centralna Komisja Egzaminacyjna
Warszawa 2013

Centralna Komisja Egzaminacyjna
ul. Józefa Lewartowskiego 6, 00-190 Warszawa
tel. 22 536 65 00
ckesekr@cke.edu.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Gdańsku
ul. Na Stoku 49, 80-874 Gdańsk
tel. 58 320 55 90
komisja@oke.gda.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Jaworznie
ul. Adama Mickiewicza 4, 43-600 Jaworzno
tel. 32 616 33 99
oke@oke.jaworzno.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Krakowie
os. Szkolne 37, 31-978 Kraków
tel. 12 683 21 01
oke@oke.krakow.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łomży
ul. Nowa 2, 18-400 Łomża
tel. 86 216 44 95
sekretariat@oke.lomza.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Łodzi
ul. Ksawerego Praussa 4, 94-203 Łódź
tel. 42 634 91 33
komisja@komisja.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Poznaniu
ul. Gronowa 22, 61-655 Poznań
tel. 61 854 01 60
sekretariat@oke.poznan.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna w Warszawie
ul. Grzybowska 77, 00-844 Warszawa
tel. 22 457 03 35
info@oke.waw.pl

Okręgowa Komisja Egzaminacyjna we Wrocławiu
ul. Tadeusza Zielińskiego 57, 53-533 Wrocław
tel. 71 785 18 94
sekretariat@oke.wroc.pl

Spis treści

Wstęp	7
1. Język niemiecki na egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2014/2015	9
1.1. Zakres wymagań sprawdzanych na egzaminie maturalnym	9
1.2. Ogólna charakterystyka egzaminu maturalnego z języka niemieckiego	9
1.3. Część ustna egzaminu maturalnego z języka niemieckiego	10
<i>Charakterystyka egzaminu ustnego</i>	10
<i>Przebieg egzaminu</i>	11
<i>Ocenianie – egzamin ustny</i>	11
1.4. Część pisemna egzaminu maturalnego z języka niemieckiego na poziomie podstawowym	15
<i>Charakterystyka egzaminu pisemnego na poziomie podstawowym</i>	15
<i>Ocenianie – egzamin pisemny na poziomie podstawowym</i>	18
1.5. Część pisemna egzaminu maturalnego z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym	24
<i>Charakterystyka egzaminu pisemnego na poziomie rozszerzonym</i>	24
<i>Ocenianie – egzamin pisemny na poziomie rozszerzonym</i>	26
1.6. Lista lektur (poziom podstawowy i rozszerzony)	33
2.1. Przykładowe zadania z języka niemieckiego z rozwiązaniami. Część ustna	35
2.2. Przykładowe zadania z języka niemieckiego z rozwiązaniami. Część pisemna na poziomie podstawowym	41
2.2.1. Testy	41
2.2.2. Rozprawki	48
2.3. Przykładowe zadania z języka niemieckiego z rozwiązaniami. Część pisemna na poziomie rozszerzonym	55
Opinia Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich o informatorach maturalnych od 2015 roku	67

Wstęp

Informator o egzaminie maturalnym z języka niemieckiego jako języka mniejszości narodowej od roku szkolnego 2014/2015 jest podzielony na dwie części.

CZĘŚĆ PIERWSZA zawiera ogólne informacje dotyczące nowej formuły egzaminu maturalnego z języka niemieckiego, zakres sprawdzanych umiejętności, charakterystykę zadań egzaminacyjnych oraz skale oceniania wypowiedzi ustnych i pisemnych.

CZĘŚĆ DRUGA zawiera przykładowe zadania egzaminacyjne (wraz z rozwiązaniami oraz – w wypadku wypracowań – oceną wypowiedzi), w tym:

- przykładowe zadania na egzamin ustny – bez określania poziomu,
- przykładowe zadania do części pisemnej – poziom podstawowy,
- przykładowe zadania do części pisemnej – poziom rozszerzony.

Do każdego zadania w części pisemnej dodano listę najważniejszych wymagań ogólnych i szczegółowych z podstawy programowej kształcenia ogólnego, do których to zadanie się odnosi. Wymieniono tylko wymagania, które są oceniane w wykonaniu danego zadania, pominięto inne, niekluczowe, choć równie istotne.

Przykłady zadań zamieszczonych w *Informatorze* nie ilustrują wszystkich typów zadań, które mogą wystąpić w arkuszach egzaminacyjnych. Nie ilustrują również wszystkich, zamieszczonych w podstawie programowej, wymagań z zakresu języka niemieckiego. Dlatego *Informator* nie może być jedyną wskazówką do planowania procesu kształcenia w zakresie języka niemieckiego w szkole ponadgimnazjalnej. Tylko konsekwentna realizacja wszystkich wymagań z podstawy programowej na kolejnych etapach nauczania może zapewnić wszechstronne wykształcenie uczniów szkół ponadgimnazjalnych w zakresie języka niemieckiego.

Przed przystąpieniem do dalszej lektury *Informatora* warto zapoznać się z ogólnymi zasadami obowiązującymi na egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2014/2015. Są one określone w rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej z 30 kwietnia 2007 r. w sprawie warunków i sposobu oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy oraz sposobu przeprowadzania sprawdzianów i egzaminów w szkołach publicznych (Dz.U. nr 83, poz. 562, z późn. zm.), w tym w szczególności w rozporządzeniu z 25 kwietnia 2013 r. zmieniającym powyższe rozporządzenie (Dz.U. z 2013 r., poz. 520), oraz – w skróconej formie – w części ogólnej *Informatora o egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2014/2015*, dostępnej na stronie internetowej Centralnej Komisji Egzaminacyjnej (www.cke.edu.pl). Na tej stronie zamieszczone są także – w sierpniu każdego roku – procedury organizowania i przeprowadzania egzaminu maturalnego w kolejnym roku szkolnym.

1.

Język niemiecki jako język mniejszości narodowej na egzaminie maturalnym od roku szkolnego 2014/2015

1.1. ZAKRES WYMAGAŃ SPRAWDZANYCH NA EGZAMINIE MATURALNYM

Język niemiecki występuje jako przedmiot egzaminacyjny na egzaminie maturalnym. Egzamin maturalny z języka niemieckiego sprawdza, w jakim stopniu zdający spełnia wymagania ogólne i szczegółowe określone w podstawie programowej z przedmiotu język mniejszości narodowej lub etnicznej dla IV etapu kształcenia. Poszczególne zadania zestawu egzaminacyjnego mogą też odnosić się do wymagań przypisanych do etapów wcześniejszych.

Podstawa programowa dzieli wymagania na ogólne i szczegółowe. Wymagania ogólne (zrozumienie własnego dziedzictwa narodowego lub etnicznego, odbiór wypowiedzi i zawartych w nich informacji, analiza i interpretacja tekstów kultury, tworzenie wypowiedzi), jako syntetyczne ujęcie nadrzędnych celów kształcenia, informują, jak rozumieć podporządkowane im wymagania szczegółowe, które odwołują się do konkretnych umiejętności oraz ściśle określonych wiadomości. Spełnianie wymagań szczegółowych powinno służyć osiągnięciu celów ogólnych.

1.2. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Ogólna charakterystyka poszczególnych części egzaminu maturalnego z języka niemieckiego przedstawiona jest w TABELI 1.

TABELA 1. CHARAKTERYSTYKA POSZCZEGÓLNYCH CZĘŚCI EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Część ustna – bez określania poziomu egzaminu	Odniesienie do postawy programowej	<i>IV etap edukacyjny</i> <ul style="list-style-type: none"> • wymagania ogólne: I • wymagania szczegółowe: 1.1.–1.6. • wymagania ogólne: II • wymagania szczegółowe: 2.4.–2.12., 2.14. • wymagania ogólne: III • wymagania szczegółowe: 3.1.–3.9. • wymagania ogólne: IV • wymagania szczegółowe: 4.1.– 4.15.
	Czas trwania	30 minut
	Charakter egzaminu	Przedmiot obowiązkowy
	Elementy egzaminu	1. Wypowiedź monologowa zdającego 2. Rozmowa z zespołem egzaminacyjnym
	Oceniający	Przedmiotowy zespół egzaminacyjny
Część pisemna – poziom podstawowy	Odniesienie do postawy programowej	<i>IV etap edukacyjny</i> <ul style="list-style-type: none"> • wymagania ogólne: I (poziom podstawowy) • wymagania szczegółowe: 1.1.–1.6. • wymagania ogólne: II (poziom podstawowy) • wymagania szczegółowe: 2.5.–2.10., 2.14. • wymagania ogólne: III (poziom podstawowy) • wymagania szczegółowe: 3.1.–3.6., 3.8.–3.9. • wymagania ogólne: IV (poziom podstawowy) • wymagania szczegółowe: 4.2.–4.15.
	Czas trwania	170 minut
	Charakter egzaminu	Przedmiot obowiązkowy
	Elementy egzaminu	1. Test 2. Wypracowanie
	Oceniający	Egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych

Część pisemna – poziom rozszerzony	Odniesienie do postawy programowej	<p><i>IV etap edukacyjny</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • wymagania ogólne: I (poziom podstawowy i rozszerzony) • wymagania szczegółowe: 1.1.–1.6., (poziom podstawowy); 1.1.–1.2. (poziom rozszerzony) • wymagania ogólne: II (poziom podstawowy i rozszerzony) • wymagania szczegółowe: 2.5.–2.10., 2.14. (poziom podstawowy); 2.1.– 2.4. (poziom rozszerzony) • wymagania ogólne: III (poziom podstawowy i rozszerzony) • wymagania szczegółowe: 3.1.–3.6., 3.8.–3.9. (poziom podstawowy); 3.1.–3.2. (poziom rozszerzony) • wymagania ogólne: IV (poziom podstawowy i rozszerzony) • wymagania szczegółowe: 4.1.–4.15. (poziom podstawowy); 4.1.– 4.8. (poziom rozszerzony)
	Czas trwania	180 minut
	Charakter egzaminu	Przedmiot dodatkowy
	Elementy egzaminu	Wypracowanie
	Oceniający	Egzaminatorzy okręgowych komisji egzaminacyjnych

1.3. CZĘŚĆ USTNA EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO

Egzamin maturalny z języka niemieckiego w części ustnej sprawdza umiejętność tworzenia wypowiedzi na określony temat, zgodnej z zasadami poprawności językowej, logiki i retoryki. Inspiracją do wypowiedzi jest tekst kultury.

Charakterystyka egzaminu ustnego

Egzamin trwa około 30 minut i składa się z trzech części: przygotowania, wypowiedzi monologicznej zdającego dotyczącej wylosowanego polecenia i związanej z tą wypowiedzią rozmowy zdającego z zespołem przedmiotowym dotyczącej tej wypowiedzi.

Wypowiedź monologiczna zdającego

Zdający losuje zadanie egzaminacyjne zawierające tekst kultury (literacki lub ikoniczny, lub popularnonaukowy z zakresu wiedzy o języku, literaturze, kulturze) oraz odnoszące się do niego polecenie i ma nie więcej niż 15 minut na przygotowanie wypowiedzi. Następnie przez około 10 minut wygłasza wypowiedź monologiczną na zadany w poleceniu temat. Tekst kultury powinien zainspirować zdającego, którego zadaniem jest rozwinięcie i poszerzenie zasygnalizowanych w poleceniu wątków – także poprzez odwołanie się do innych, dowolnie wybranych tekstów.

Rozmowa zdającego z zespołem egzaminacyjnym

Rozmowa musi dotyczyć wygłoszonej przez zdającego wypowiedzi monologicznej. Członkowie zespołu egzaminacyjnego nie mogą odwoływać się do faktów lub lektur nieprzywołanych w tej wypowiedzi. W trakcie rozmowy, która trwa około 5 minut, członkowie zespołu mogą prosić o dodatkowe wyjaśnienia, zachęcać do pogłębienia wybranych aspektów wypowiedzi itp.

Cechy zadania egzaminacyjnego

– Zadanie składa się z polecenia i tekstu (w zadaniach stosowane są trzy typy tekstów: teksty o języku, literaturze, kulturze, teksty literackie, teksty ikoniczne).

- Zadanie daje możliwość weryfikacji sfunkcjonalizowanej (nie odtwórczej) wiedzy zdającego oraz jego umiejętności analityczno-interpretacyjnych (w odniesieniu do tekstu źródłowego wskazanego w zadaniu i związanych z nim problemowo przywołań różnych kontekstów). Wiedza językowa i teoretycznoliteracka pełni tu rolę czynnika wspomagającego lekturę tekstów kultury.
- Zadanie umożliwia zdającemu zaprezentowanie poziomu dojrzałości intelektualnej, orientacji w problemach kultury, literatury i języka, a także wykazanie się sprawnością językowo-komunikacyjną oraz rozumieniem tekstu stanowiącego inspirację do wypowiedzi.
- Zadanie odwołuje się do umiejętności (i wiadomości) wskazanych w podstawie programowej dla IV etapu edukacji w zakresie języka niemieckiego (oraz etapów niższych).
- W zadaniu została wyraźnie określona sytuacja komunikacyjna – za pomocą czasowników operacyjnych, które dają uczniowi wskazówkę, jaką formę ma wybrać dla wypowiedzi.
- Wykonanie zadania egzaminacyjnego wymaga:
  - ✓ rozpoznania zadanej w poleceniu intencji i przygotowania wypowiedzi zgodnie z tą intencją,
  - ✓ odczytania (interpretacji) dołączonego tekstu kultury pod kątem wskazanego w poleceniu problemu,
  - ✓ odwołania się do innych tekstów kultury (dowolnych) i problemów, które łączą się z tematem wypowiedzi,
  - ✓ opracowania wypowiedzi pod względem kompozycyjnym i językowo-stylistycznym,
  - ✓ wygłoszenia wypowiedzi zgodnie z zasadami kultury żywego słowa,
  - ✓ udziału w rozmowie dotyczącej wygłoszonej wypowiedzi monologicowej.

Przebieg egzaminu

Przebieg egzaminu przedstawiono w TABELI 2.

TABELA 2. PRZEBIEG EGZAMINU USTNEGO

	Przebieg egzaminu	Czas trwania
Czynności organizacyjne	Zdający losuje zadanie egzaminacyjne.	–
Przygotowanie wypowiedzi monologicowej	Zdający przygotowuje się do wygłoszenia wypowiedzi na wylosowany temat (może w tym czasie przygotować ramowy plan wypowiedzi, konspekt, notatki pomocnicze).	nie więcej niż 15 minut
Wypowiedź monologicowa	Zdający wygłasza wypowiedź monologicową.	około 10 minut
Rozmowa	Zdający uczestniczy w rozmowie z zespołem przedmiotowym (dotyczącej wygłoszonej wypowiedzi monologicowej).	około 5 minut

Przykładowe zadania na egzamin ustny przedstawiono w *Informatorze* na stronach 35–40.

Ocenianie – egzamin ustny

Monologicowa wypowiedź egzaminacyjna oraz udział zdającego w rozmowie oceniane są pod względem merytorycznym (treść), formalnym (organizacja), językowym i stylowym. Oceny dokonują członkowie zespołu przedmiotowego, przyznając punkty zgodnie ze skalą oceniania egzaminu ustnego.

Łącznie za część ustną egzaminu maturalnego zdający może otrzymać do 40 punktów.

Waga poszczególnych aspektów ocenianych w trakcie tej części egzaminu jest następująca:

- meritum wypowiedzi monologicowej: 40% (16 pkt)
- organizacja wypowiedzi monologicowej: 20% (8 pkt)
- język i styl wypowiedzi monologicowej i dialogowej: 20% (8 pkt)
- meritum wypowiedzi dialogowej i przestrzeganie zasad uczestniczenia w rozmowie: 20% (8 pkt)

Kryteria oceny meritum wypowiedzi monologicznej*

Realizacja wypowiedzi	Zgodność wypowiedzi z poleceniem	Stopień realizacji polecenia	Jakość realizacji polecenia	Poprawność rzeczowa i terminologiczna	Punktacja
Wypowiedź spełnia warunki wypowiedzi egzaminacyjnej	Wypowiedź w całości zgodna z poleceniem	Realizacja wszystkich elementów polecenia	Realizacja pogłębiona (co najmniej jeden element powinien być pogłębiony)	Wypowiedź bezbłędna	16
				Wypowiedź z błędami	15
		Realizacja niektórych elementów polecenia	Realizacja pogłębiona	Wypowiedź bezbłędna	14
			Realizacja powierzchnowa	Wypowiedź z błędami	13
		Realizacja niektórych elementów polecenia	Realizacja pogłębiona	Wypowiedź bezbłędna	12
			Realizacja powierzchnowa	Wypowiedź z błędami	11
	Wypowiedź częściowo zgodna z poleceniem	Realizacja wszystkich elementów polecenia	Realizacja pogłębiona	Wypowiedź bezbłędna	10
			Realizacja powierzchnowa	Wypowiedź z błędami	9
		Realizacja niektórych elementów polecenia	Realizacja pogłębiona	Wypowiedź bezbłędna	8
			Realizacja powierzchnowa	Wypowiedź z błędami	7
		Realizacja niektórych elementów polecenia	Realizacja pogłębiona	Wypowiedź bezbłędna	6
			Realizacja powierzchnowa	Wypowiedź z błędami	5
		Realizacja niektórych elementów polecenia	Realizacja pogłębiona	Wypowiedź bezbłędna	4
			Realizacja powierzchnowa	Wypowiedź z błędami	3
Wypowiedź nie jest wypowiedzią egzaminacyjną LUB jest niezgodna z poleceniem					0

*Jeśli zdający nie otrzyma punktów za wartość merytoryczną wypowiedzi monologicznej, nie otrzymuje punktów za organizację wypowiedzi monologicznej oraz za styl i język.

Wypowiedź egzaminacyjna powinna spełniać dwa warunki:

- być dłuższym monologiem na temat określony w poleceniu;
- stanowić formalną oraz znaczeniową całość.

Wypowiedź, która nie spełnia obu warunków, nie może być uznana za wypowiedź egzaminacyjną. W takim wypadku zdający otrzymuje 0 punktów.

Wypowiedź zgodna z poleceniem to wypowiedź, której myśl przewodnia nawiązuje do polecenia, a wszystkie elementy treści się z nią wiążą. Myśl przewodnią może sformułować sam zdający (w postaci tezy, hipotezy, pytania) lub może ją zrekonstruować komisja na podstawie całej wypowiedzi.

Wypowiedź częściowo zgodna z poleceniem to wypowiedź, której myśl przewodnia nawiązuje do polecenia, ale nie wszystkie elementy treści się z nią wiążą.

Stopień realizacji polecenia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu, czy tylko do niektórych (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu, lub nie uzasadnił własnego zdania, jeśli wymagało tego polecenie).

Jakość realizacji polecenia ocenia się na podstawie wnikliwości, z jaką zdający omawia kolejne elementy polecenia. **Realizacja pogłębiona** to realizacja, w której zdający wnikliwie omówił co najmniej jeden z elementów polecenia. **Realizacja powierzchniowa** to realizacja, w której omówienia wszystkich z uwzględnionych w wypowiedzi elementów polecenia mają charakter ogólnikowy (pobieżny).

Jeżeli zdający popełni błąd świadczący o nieznanomości: (1) tekstu kultury, do którego się odwołuje, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego, który przywołuje, wypowiedź uznaje się za częściowo niezgodną z poleceniem. Pomyłki (np. w nazwach własnych, datach, terminach) niewpływające na wartość merytoryczną wypowiedzi uważa się za usterki, a nie błędy.

Kryteria oceny organizacji wypowiedzi monologicznej*

Retoryczna organizacja wypowiedzi na poziomie całościowym	Spójność wypowiedzi na poziomie lokalnym	Punktacja
Wypowiedź jako całość zorganizowana	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	8
	Znaczne zaburzenia spójności	6
Zaburzenia w całościowej organizacji wypowiedzi	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4
	Znaczne zaburzenia spójności	2
Wypowiedź niezorganizowana	Wypowiedzenia w większości nieuporządkowane	0

**Organizację wypowiedzi monologicznej ocenia się na poziomie całościowym i lokalnym.*

W wypowiedzi zorganizowanej jako całość podział na części (segmenty) i ich uporządkowanie wynikają z realizowanych w tej wypowiedzi funkcji retorycznych, np. w wypowiedzi argumentacyjnej oczekuje się wyodrębnienia tezy, argumentów i konkluzji.

- W wypowiedzi z zaburzeniami w organizacji na poziomie całościowym brakuje jakiegoś segmentu lub występuje nadmiar segmentów, lub objętość segmentów jest nieproporcjonalna do ich roli w wypowiedzi.
- **Wypowiedź jest niezorganizowana**, jeśli jest zbiorem segmentów niepowiązanych ze sobą w całość. Odejście od zasady trójdzielnej organizacji nie jest błędem, jeśli wypowiedź jako całość jest funkcjonalnie zorganizowana.

Spójność wypowiedzi na poziomie lokalnym ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi zdaniami znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. fragmenty zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń). Powiązania mogą (choć nie muszą) być wyrażone środkami retorycznymi lub metatekstowymi (np. *Moim zdaniem...*, *Zacznę od...*, *Przejdę teraz do...*, *To jednak nie wyczerpuje zagadnienia...*, *Podsumowując te rozważania, chciałabym...*).

Kryteria oceny meritum wypowiedzi dialogowej i przestrzegania zasad uczestniczenia w rozmowie

Adekwatność wypowiedzi	Stopień rozwinięcia wypowiedzi	Przestrzeganie zasad uczestniczenia w rozmowie	Punktacja
Wypowiedzi w pełni adekwatne	Wypowiedzi odpowiednio rozwinięte	Zachowane wszystkie zasady uczestniczenia w rozmowie	8
		Naruszona któraś z zasad uczestniczenia w rozmowie	7
	Wypowiedzi niewystarczająco lub nadmiernie rozwinięte	Zachowane wszystkie zasady uczestniczenia w rozmowie	6
		Naruszona któraś z zasad uczestniczenia w rozmowie	5
Wypowiedzi częściowo adekwatne	Wypowiedzi odpowiednio rozwinięte	Zachowane wszystkie zasady uczestniczenia w rozmowie	4
		Naruszona któraś z zasad uczestniczenia w rozmowie	3
	Wypowiedzi niewystarczająco lub nadmiernie rozwinięte	Zachowane wszystkie zasady uczestniczenia w rozmowie	2
		Naruszona któraś z zasad uczestniczenia w rozmowie	1
Wypowiedzi nieadekwatne			0

Wypowiedzi w pełni adekwatne to wypowiedzi skoncentrowane na zagadnieniu sformułowanym przez członka zespołu przedmiotowego.

Wypowiedzi częściowo adekwatne mogą we fragmentach odbiegać od zagadnienia sformułowanego przez członka zespołu przedmiotowego, np. pojawiają się dygresje. Jeżeli przy większej liczbie zagadnień co najmniej jedna wypowiedź zdającego jest adekwatna, wówczas całą rozmowę uznaje się za częściowo adekwatną. **Wypowiedzi nieadekwatne** to wypowiedzi nie na temat.

Wypowiedzi odpowiednio rozwinięte to wypowiedzi, które wyczerpują aspekt merytoryczny pytania lub są bardzo bliskie tego poziomowi. **Wypowiedzi niewystarczająco rozwinięte** to wypowiedzi powierzchowne, pomijające istotne aspekty merytoryczne zagadnienia, niewgłębiające się w zagadnienie lub odnoszące się do aspektów drugorzędnych. **Wypowiedzi nadmiernie rozwinięte** to wypowiedzi niepotrzebnie wykraczające poza aspekt merytoryczny pytania (np. gdy zdający w sposób niefunkcjonalny przywołuje treści niezwiązane z pytaniem lub wielokrotnie powtarza tę samą myśl, lub w sposób niefunkcjonalny powtarza fragmenty wypowiedzi monologicznej).

Przestrzeganie zasad uczestniczenia w rozmowie ocenia się ze względu na to, czy zdający podczas rozmowy z zespołem przedmiotowym przestrzega zasad uczestniczenia w rozmowie, w tym zasady uprzejmości i grzeczności językowej.

Kryteria oceny stylu i języka wypowiedzi monologicznej i dialogowej – łącznie

Stosowność stylu	Poprawność gramatyczna i leksykalna	Poprawność wymowy i prozodia	Ocena
Styl stosowny (dopuszczalne drobne usterki)	Brak rażących błędów i licznych błędów	Zadowolająca	8
		Niezadowolająca	7
	Błąd rażący lub liczne błędy	Zadowolająca	6
		Niezadowolająca	5
Styl częściowo stosowny	Brak rażących błędów i licznych błędów	Zadowolająca	4
		Niezadowolająca	3
	Błąd rażący lub liczne błędy	Zadowolająca	2
		Niezadowolająca	1
Styl niestosowny			0

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest adekwatny do sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany mówionej). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności. **Styl częściowo stosowny** dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje charakterystyczne dla stylu potocznego, nieoficjalnego. **Styl jest niestosowny**, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Nie należy oczekiwać, że zdający będą używać struktur typowych dla języka pisanego. Język mówiony kieruje się swoimi prawami i takie jego cechy, jak: niekompletne wypowiedzi, elipsy (opuszczenia elementów wypowiedzi oczywistych ze względu na kontekst/sytuację wypowiedzi), zawahania, powtórzenia językowe itp. nie mogą wpływać na ocenę.

Poprawność gramatyczną i leksykalną ustala się na podstawie wagi i liczby błędów składniowych, fleksyjnych, leksykalnych i frazeologicznych.

Poprawność wymowy uznaje się za **niezadowolającą**, gdy wymowa jest niewyraźna w stopniu utrudniającym zrozumienie wypowiedzi oraz gdy występują rażące błędy fonetyczne (w tym w akcentowaniu). Nie bierze się pod uwagę wad wymowy (np. seplenienia lub jąkania się), a także usterek spowodowanych emocjami.

1.4. CZĘŚĆ PISEMNA EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO NA POZIOMIE PODSTAWOWYM

Egzamin maturalny z języka niemieckiego w części pisemnej na poziomie podstawowym sprawdza umiejętność wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach (część testowa) oraz pisania własnego tekstu (wypracowanie) w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu.

Charakterystyka egzaminu pisemnego na poziomie podstawowym

Podczas egzaminu zdający otrzymuje jeden arkusz egzaminacyjny, który składa się z dwóch części: a) testu sprawdzającego umiejętność wykonywania na tekście nieliterackim operacji dowodzących jego rozumienia na różnych poziomach, b) części sprawdzającej umiejętność pisania własnego tekstu (wypracowania). Na rozwiązanie zadań z arkusza zdający ma 170 minut i sam decyduje o rozłożeniu w czasie pracy nad testem oraz wypracowaniem.

Test

Część testowa arkusza egzaminacyjnego składa się z:

- a) dwóch lub trzech tekstów liczących łącznie nie więcej niż 1000 słów.
- b) wiązki 4–7 zamkniętych i/lub otwartych zadań do poszczególnych tekstów z miejscem na wpisanie odpowiedzi.

Łącznie w części pierwszej arkusza znajdzie się 8–14 zadań zróżnicowanych pod względem formy oraz sprawdzających różne kompetencje.

Tekst

Teksty, do których odnoszą się zadania, mogą mieć charakter popularnonaukowy, publicystyczny (w formach wymienionych w podstawie programowej, takich jak: artykuł, felieton, reportaż – z poziomu szkoły ponadgimnazjalnej, wywiad – z poziomu gimnazjum) lub polityczny (przemówienie).

Zadania egzaminacyjne

Zadania w teście mogą mieć formę zamkniętą lub otwartą. Nie ograniczają się do sprawdzania umiejętności wyszukiwania informacji w tekście, ale – obligatoryjnie – służą rozpoznaniu poziomu umiejętności analizy tekstu i jego przekształceń, a także świadomości językowej.

Zadania testowe sprawdzające rozumienie czytanego tekstu (na poziomie złożonym) mogą dotyczyć

1. na poziomie znaczeń:

- wyszukiwania informacji złożonych,
- dostrzegania powiązań między informacjami,
- dostrzegania związków przyczynowo-skutkowych między zdarzeniami,
- odróżniania informacji ważnych od drugorzędnych,
- wnioskowania na podstawie przesłanek zawartych w tekście,
- określania tematu/ głównej myśli/przesłania tekstu,
- dostrzegania relacji między częściami składowymi tekstu,
- określania stosunku autora do opisanych zagadnień,
- zadawania pytań do tekstu,
- rozpoznawania znaczeń przenośnych wyrazów i konstrukcji wyrazowych;

2. na poziomie struktury:
  - rozumienia funkcji środków językowych w tekście, w tym epitetu, porównania, przenośni;
  - badania struktury tekstu,
  - określania tezy tekstu i wskazywania argumentów,
  - objaśniania funkcji wydzielonych fragmentów tekstu na tle całości,
  - wyodrębniania części składowych utworu, określania powiązań między nimi;
3. na poziomie komunikacji:
  - rozpoznawania faktów i opinii,
  - wyrażania stosunku do opinii autora (czytanie krytyczne).

Zadania testowe sprawdzające umiejętność wykonywania działań na tekście mogą dotyczyć:

- wyszukiwania słów (pojęć) kluczowych,
- transformacji tekstu, czyli różnych przekształceń jego struktury, opartych na zasadzie równoważności, służących m.in. dostosowaniu formy tekstu do zadanego celu (np. zmiana konwencji stylistycznej i pytanie o efekt takiego zabiegu czy przekształcenia składniowe podporządkowane różnym intencjom komunikacyjnym),
- formułowania pytań, na które odpowiedzią są kolejne zdania lub fragmenty tekstu,
- streszczenia,
- tworzenia planu tekstu.

Zadania testowe sprawdzające świadomość językową mogą dotyczyć:

- słownictwa, czyli m.in. znaczenia wyrazów, wyrazów i konstrukcji synonimicznych, wyrazów wieloznacznych, definiowania pojęć,
- słowotwórstwa, czyli analizowania budowy wyrazów pochodnych i sposobu ich tworzenia,
- fleksji, czyli odmiany wyrazów,
- składni w tekście, czyli m.in. budowy wypowiedzeń, funkcji wyrazów w zdaniu (podmiotu, orzeczenia, dopełnienia, przydawki, okolicznika), związków składniowych między częściami zdania, budowy zdań złożonych, szyku wyrazów i wypowiedzeń składowych w wypowiedzeniu złożonym, transformacji opartych na równoważności jednostek języka i konstrukcji językowych,
- funkcji tekstu,
- cech gatunkowych tekstu,
- zagadnień stylistycznych, czyli m.in. wartości stylistycznej środków językowych w tekstach tworzonych w różnych celach i w różnych sytuacjach komunikacyjnych, cech tekstów należących do poszczególnych stylów funkcjonalnych języka niemieckiego (naukowego, popularnonaukowego, publicystycznego, potocznego, urzędowego, artystycznego), zabiegów stylizacyjnych (archaizacja, dialektyzacja, kolokwializacja), różnicy pomiędzy tekstem ustnym a pisany,
- innych umiejętności wskazanych w podstawie programowej dla II, III i IV etapu edukacyjnego w części II – *Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji*.

Wypracowanie

Część arkusza egzaminacyjnego, w której sprawdza się umiejętność pisania własnego tekstu zawiera dwa tematy wypracowania do wyboru: jeden wymagający napisania rozprawki, drugi – interpretacji tekstu poetyckiego. Zdający realizuje jeden temat.

Rozprawka

Zadanie składa się z polecenia i tekstu epickiego lub dramatycznego.

Rozprawka na poziomie podstawowym jest formą wypowiedzi pisemnej na podany temat, w której od zdającego wymaga się:

- zrozumienia załączonego do polecenia tekstu literackiego (epickiego lub dramatycznego);
- sformułowania własnego stanowiska (tezy lub hipotezy) wobec problemu postawionego w poleceniu i odnoszącego się do zamieszczonego w arkuszu tekstu literackiego;
- rzeczowego uzasadnienia swojego stanowiska;
- odwołania się do załączonego tekstu oraz do wybranego tekstu/wybranych tekstów kultury. W przypadku, jeśli dany tekst literacki jest fragmentem lektury oznaczonej w podstawie jako obowiązkowa, zdający powinien także odwołać się do całości utworu. Szczegółowe wskazówki dotyczące liczby i sposobu odwołania się do tekstów znajdują się w poleceniu;
- napisania wypowiedzi, którą powinien cechować widoczny zamysł kompozycyjny, wyrażający się w funkcjonalnej segmentacji i uporządkowaniu tekstu stosownie do wskazanego gatunku wypowiedzi.

Wypracowanie nie może liczyć mniej niż 250 słów.

Rozprawka na poziomie podstawowym sprawdza zarówno umiejętność odbioru, analizy i interpretacji tekstu literackiego, jak i tworzenia własnej wypowiedzi. Aby przygotować tego rodzaju wypowiedź, zdający musi najpierw rozpoznać sens załączonego do polecenia tekstu, określić jego problematykę, odnaleźć elementy znaczące dla odczytania utworu, a następnie wyszukać odpowiednie konteksty (teksty kultury) przydatne do opracowania zagadnienia wskazanego w poleceniu, a więc porównać funkcjonowanie tych samych motywów w różnych tekstach kultury.

Interpretacja tekstu poetyckiego

Zadanie składa się z polecenia i utworu poetyckiego lub jego fragmentu.

Praca interpretacyjna powinna polegać na przedstawieniu propozycji odczytania utworu poetyckiego, czyli zaprezentowaniu zrozumianych przez zdającego sensów tekstu. Zadaniem zdającego jest uzasadnienie postawionej tezy/hipotezy interpretacyjnej za pomocą argumentów pozwalających na jej uprawomocnienie.

Część argumentacyjna powinna zawierać ustalenia analityczne dotyczące na przykład:

- elementów dostrzeżonej w utworze sytuacji komunikacyjnej;
- kompozycji tekstu oraz jej funkcji;
- cech stylu wypowiedzi i użytych w niej środków językowych (zwłaszcza artystycznych) oraz ich funkcji;
- dosłownych i niedosłownych znaczeń poszczególnych elementów utworu (w tym jego tytułu), zwłaszcza metaforycznych, alegorycznych i symbolicznych;
- przynależności gatunkowej tekstu;
- kreacji świata przedstawionego (w tym funkcji motywów literackich występujących w przeczytany tekście);
- odwołań do kontekstów, ze szczególnym uwzględnieniem innych tekstów kultury.

Praca interpretacyjna winna zawierać wyprowadzone z tych ustaleń wnioski służące osiągnięciu głównego celu pracy, czyli zaprezentowaniu odczytania dzieła.

Zdający może zbudować wypowiedź w rozmaity sposób: w porządku linearnym prowadzącym od poszczególnych ustaleń analitycznych do wniosków natury ogólnej; linearnym prowadzącym od postawienia tezy/hipotezy poprzez prezentację argumentów w postaci ustaleń szczegółowych, po sformułowanie wniosku; w porządku nielinearnym –

zgodnie z pojawiającymi się skojarzeniami, rozszerzającymi krąg ustaleń lub zawężającymi i pogłębiającymi je.

Interpretacja tekstu poetyckiego winna przybrać formę dłuższej wypowiedzi argumentacyjnej. Ma ona służyć sprawdzeniu umiejętności zdającego z zakresu tworzenia wypowiedzi pisanej zgodnie z podstawowymi regułami jej organizacji, zachowującej zasady spójności znaczeniowej i logicznej, posiadającej czytelną kompozycję, a także spójnej, stosownej i funkcjonalnej pod względem stylistycznym. Wypracowanie nie może liczyć mniej niż 250 słów.

Zdający, realizując tę formę wypowiedzi, ma wykazać się umiejętnościami opisanymi w podstawie programowej na poziomie wymagań szczegółowych z zakresu analizy i interpretacji tekstów kultury.

Przykładowe zadania na egzamin pisemny na poziomie podstawowym przedstawiono w *Informatorze* na stronach 41–54.

Ocenianie – egzamin pisemny na poziomie podstawowym

Oceny części testowej i wypracowań dokonują egzaminatorzy okręgowej komisji egzaminacyjnej, przyznając punkty zgodnie z kryteriami oceniania w wypadku testu i z kryteriami oceny w wypadku wypracowania.

Łącznie za test i wypracowanie można uzyskać 50 punktów, w tym:

- za część testową – 13 punktów,
- za wypracowanie – 37 punktów.

Ocena testu

W części sprawdzającej rozumienie czytanego tekstu każda odpowiedź na zawarte w arkuszu zadania otwarte i zamknięte jest punktowana. Liczba punktów podana jest w arkuszu egzaminacyjnym obok zadania, a w kryteriach oceniania uszczegółowione są zasady przyznawania punktów.

Ocena wypracowania

W części sprawdzającej umiejętność pisania za kryteria najważniejsze uznaje się:

- w przypadku rozprawki: sformułowanie swojego stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu i uzasadnienie stanowiska,
- w przypadku interpretacji: sformułowanie koncepcji interpretacyjnej i uzasadnienie tezy interpretacyjnej.

Za kryteria wspomagające w obu formach gatunkowych uznaje się poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny, spójność lokalną tekstu, styl tekstu, poprawność językową i poprawność zapisu.

Szczegółowe kryteria oceniania wypowiedzi w części pisemnej egzaminu maturalnego z języka niemieckiego na poziomie podstawowym zostały przedstawione na kolejnych stronach.

Kryteria oceny rozprawki

A	Sformułowanie stanowiska wobec problemu podanego w poleceniu	B	Uzasadnienie stanowiska	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Stanowisko jest adekwatne do problemu podanego w poleceniu	12	Uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	4	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczące zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
		9	Uzasadnienie trafne i szerokie												
3	Stanowisko jest częściowo adekwatne do problemu podanego w poleceniu	6	Uzasadnienie trafne, ale wąskie	1	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczące zaburzenia spójności	1	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
		4	Uzasadnienie częściowe												
0	Stanowisko jest nieadekwatne lub brak stanowiska	0	Brak uzasadnienia stanowiska	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Sformułowanie stanowiska (np. w postaci tezy lub hipotezy). Zdający powinien zrozumieć problem postawiony w poleceniu i sformułować stanowisko będące rozwiązaniem problemu. Stanowisko jest oceniane ze względu na to, czy jest **udaną próbą rozwiązania problemu**.

Adekwatność to odpowiedniość (zgodność, współmierność) **stanowiska i problemu** (zdający może się zgodzić, nie zgodzić, zachować postawę ambiwalentną wobec istoty problemu).

Stanowisko będące częściowo udaną próbą rozwiązania problemu jest skutkiem niepełnego zrozumienia problemu lub niepełnego zrozumienia tekstu.

Wypowiedź argumentacyjna, w której brak stanowiska, może zawierać jedynie streszczenie tekstu, biografię autora itp. lub rozwijać myśli niezwiązane z poleceniem.

Sformułowanie stanowiska nie musi stanowić wyodrębnionej części rozprawki.

B. Uzasadnienie stanowiska. Uzasadnienie jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne**, czy jest **szerokie i czy jest pogłębione**.

Uzasadnienie nie musi być graficznie wyodrębnioną częścią rozprawki.

Uzasadnienie **trafne** zawiera logicznie poprawne argumenty (czyli stwierdzenia poparte przykładami) za przyjętym rozwiązaniem problemu.

Szerokość uzasadnienia ocenia się na podstawie tego, czy zdający w swojej wypowiedzi odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest **szerokie**, jeśli zdający trafnie odniósł się do wszystkich elementów wskazanych w poleceniu.

Uzasadnienie jest wąskie, jeśli zdający trafnie odniósł się tylko do niektórych elementów wskazanych w poleceniu (np. nie odniósł się do podanego w zadaniu tekstu lub nie przywołał innego tekstu kultury).

Uzasadnienie **pogłębione** to uzasadnienie, w którym zdający **wnikliwie** odniósł się w rozwinięciu do **wszystkich elementów** polecenia.

Uzasadnienie jest **częściowe**, jeżeli (a) niektórych argumentów nie można uznać za logicznie poprawne wobec przyjętego stanowiska lub (b) niektóre argumenty są niepoparte przykładami, lub (c) niektóre argumenty są wzajemnie sprzeczne.

Wypowiedź argumentacyjna, w której **brak uzasadnienia**, nie zawiera logicznie poprawnych argumentów za przyjętym rozwiązaniem problemu lub rozwija myśli niezwiązane ze stanowiskiem.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na uzasadnienie stanowiska wobec problemu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający, oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycję ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia stanowiska i uzasadniających je argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszczalne są drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

Kryteria oceny interpretacji utworu poetyckiego

A	Koncepcja interpretacyjna	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
6	Koncepcja niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłowne	12	Uzasadnienie trafne i pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	4	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	3	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
4	Koncepcja niesprzeczna z utworem, ale niespójna i/lub obejmująca w większości znaczenia dosłowne	8	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione	1	Nie więcej niż jeden błąd rzeczowy	2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	1	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
2	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworem	4	Uzasadnienie częściowo trafne												
0	Brak koncepcji lub koncepcja całkowicie sprzeczna z utworem	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację	0	Błędy rzeczowe	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 250 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Koncepcja interpretacyjna jest efektem poszukiwania przez zdającego całościowego sensu utworu, tzn. jest pomysłem na jego odczytanie (wyrażonym np. w postaci tezy lub hipotezy interpretacyjnej). Ocenia się ją ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworem** i czy jest **spójna**, a także czy zdający dociera do sensów niedosłownych interpretowanego utworu, czy czyta go jedynie na poziomie dosłownym.

- Koncepcja jest **częściowo sprzeczna** z utworem, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmencie) znajduje potwierdzenie w tekście.
- Koncepcja jest **całkowicie sprzeczna** z utworem, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmencie) nie znajduje potwierdzenia w tekście.
- Koncepcja jest **spójna**, gdy obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensory utworu.
- Koncepcja jest **niespójna**, gdy jest fragmentaryczna, tzn. rekonstruuje pojedyncze sensory cząstkowe (np. z poszczególnych strof tekstu) bez wskazania całościowego sensu utworu, oraz gdy zawiera luźno powiązane, niepowiązane lub wzajemnie wykluczające się odczytania sensu utworu (niesprzeczne z interpretowanym utworem).

Brak koncepcji to brak śladów poszukiwania sensu utworu (całościowego i/lub sensów cząstkowych) – praca nie jest interpretacją, a np. streszczeniem.

Koncepcja interpretacyjna nie musi stanowić wyodrębnionej części pracy, może wynikać z jej całościowej wymowy.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

- Uzasadnienie **trafne** zawiera wyłącznie **powiązane z tekstem argumenty na rzecz odczytania sensu utworu**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstu.
- Uzasadnienie jest **częściowo trafne**, jeśli w pracy oprócz niepowiązanych z tekstem lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy argumentów został sformułowany przynajmniej jeden argument powiązany z tekstem i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- Uzasadnienie jest **pogłębione**, jeśli jest osadzone nie tylko w tekście, ale także w potwierdzonych tekstem i przyjętą koncepcją interpretacyjną kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Uczeń powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- Uzasadnienie jest **niepogłębione**, gdy zdający przywołuje argumenty tylko z tekstu, albo tylko z kontekstu. Wszystkie argumenty muszą być sfunkcjonalizowane.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycję ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń). Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

1.5. CZĘŚĆ PISEMNA EGZAMINU MATURALNEGO Z JĘZYKA NIEMIECKIEGO NA POZIOMIE ROZSZERZONYM

Egzamin maturalny z języka niemieckiego w części pisemnej na poziomie rozszerzonym sprawdza umiejętność pisania własnego tekstu w związku z tekstem należącym do publicystyki krytycznej, z artykułem krytycznoliterackim, historycznoliterackim lub artykułem podejmującym ważne problemy związane z kulturą, językiem ojczystym, zamieszczonym w arkuszu lub dwoma tekstami literackimi zamieszczonymi w arkuszu.

Charakterystyka egzaminu pisemnego na poziomie rozszerzonym

Podczas egzaminu zdający otrzymuje jeden arkusz egzaminacyjny, zawierający 2 tematy wypracowań do wyboru – w tym jeden wymagający napisania wypowiedzi argumentacyjnej, drugi – interpretacji porównawczej dwóch tekstów literackich. Zdający realizuje jeden temat.

Na rozwiązanie zadań z arkusza zdający ma 180 minut.

Wypowiedź argumentacyjna

Zadanie składa się z polecenia i tekstu dotyczącego historii lub/i teorii literatury, języka, kultury.

Wypowiedź argumentacyjna na poziomie rozszerzonym jest formą wypowiedzi pisemnej, w której od ucznia wymaga się:

- zrozumienia załączonego do polecenia tekstu;
- określenia głównego problemu przedstawionego w tekście;
- rozważenia i oceny rozwiązania problemu, które przedstawił autor tekstu;
- odwołania się do załączonego tekstu oraz do innych, wybranych przez ucznia tekstów kultury;
- przygotowania wypowiedzi pisemnej (np. w formie rozprawki lub szkicu), którą powinien cechować widoczny zamysł kompozycyjny wyrażający się w funkcjonalnej segmentacji i uporządkowaniu tekstu ze względu na wybrany przez zdającego gatunek wypowiedzi.

Wypracowanie nie może liczyć mniej niż 300 słów.

Zadanie na poziomie rozszerzonym służy sprawdzeniu, czy zdający potrafi twórczo wykorzystać wypowiedzi takie, jak np. recenzja, szkic, artykuł, esej. Zdający korzysta przy

tym nie tylko z dołączonego tekstu, ale odwołuje się do różnorodnych kontekstów kulturowych. Na tej podstawie sprawdza się, czy zdający spełnia wymienione wcześniej wymagania z poziomu podstawowego, jak również wymagania przypisane w podstawie programowej dla poziomu rozszerzonego.

Interpretacja porównawcza utworów literackich

Zadanie składa się z polecenia i dwóch tekstów literackich (epickich, lirycznych) lub ich fragmentów.

Interpretacja porównawcza utworów literackich polega na przedstawieniu propozycji odczytania dwóch utworów należących do jednego rodzaju literackiego (odpowiednio: lirycznych, epickich), czyli zaprezentowaniu zrozumianych przez zdającego sensów zawartych w tych tekstach, a następnie ustaleniu podobieństw i/lub różnic między nimi i przedstawieniu wniosków wynikających z zestawienia tych podobieństw/różnic. Zadaniem zdającego jest uzasadnienie postawionej tezy/hipotezy interpretacyjnej dotyczącej obu porównywanych utworów przez wskazanie rzeczowych argumentów pozwalających na jej uprawomocnienie. Część argumentacyjna powinna zawierać ustalenia analityczne dotyczące na przykład:

- elementów sytuacji komunikacyjnych dostrzeżonych w utworach;
- kompozycji tekstów oraz ich funkcji;
- cech stylu wypowiedzi i użytych w nich środków językowych (zwłaszcza o charakterze artystycznym) oraz ich funkcji;
- dosłownych i niedosłownych znaczeń poszczególnych elementów utworów (w tym ich tytułów), zwłaszcza metaforycznych, alegorycznych i symbolicznych – w wypadku porównywania utworów lirycznych;
- przynależności gatunkowej tekstów;
- kreacji świata przedstawionego (w tym funkcji motywów literackich w przeczytanych tekstach);
- odwołań do kontekstów, ze szczególnym uwzględnieniem innych tekstów kultury.

Praca interpretacyjna winna zawierać wyprowadzone z tych ustaleń wnioski służące osiągnięciu głównego celu pracy, czyli zaprezentowaniu podobieństw/różnic w całościowych sensach utworów.

Zdający może zbudować wypowiedź w rozmaity sposób: w porządku linearnym prowadzącym od poszczególnych ustaleń analitycznych do wniosków natury ogólnej; w porządku linearnym prowadzącym od postawienia tezy/hipotezy, poprzez prezentację argumentów w postaci ustaleń szczegółowych po sformułowanie wniosku; w porządku nielinearnym – zgodnie z pojawiającymi się skojarzeniami, rozszerzającymi krąg ustaleń lub zawężającymi i pogłębiającymi je.

Interpretacja porównawcza dwóch tekstów literackich winna przybrać formę wypowiedzi argumentacyjnej. Ma ona służyć sprawdzeniu umiejętności zdającego z zakresu tworzenia wypowiedzi pisemnej zgodnie z podstawowymi regułami jej organizacji, zachowującej zasady spójności znaczeniowej i logicznej, posiadającej czytelną kompozycję, a także spójnej, stosownej i funkcjonalnej pod względem stylistycznym. Wypracowanie nie może liczyć mniej niż 300 słów.

Zdający, realizując tę formę wypowiedzi, ma wykazać się umiejętnościami opisanymi w podstawie programowej na poziomie wymagań szczegółowych w zakresie analizy i interpretacji tekstów kultury.

Przykładowe zadania na egzamin pisemny na poziomie rozszerzonym przedstawiono w *Informatorze* na stronach 55–66.

Ocenianie – egzamin pisemny na poziomie rozszerzonym

Oceny wypracowań dokonują egzaminatorzy okręgowej komisji egzaminacyjnej, przyznając punkty zgodnie z kryteriami oceny wypracowania.

Za wykonanie zadania egzaminacyjnego na poziomie rozszerzonym zdający może otrzymać maksymalnie 40 punktów.

Wypracowanie

W ocenie wypracowań z poziomu rozszerzonego za kryteria najważniejsze uznaje się:

- w przypadku wypowiedzi argumentacyjnej: określenie problemu podjętego w tekście i sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu,
- w przypadku interpretacji porównawczej: sformułowanie koncepcji porównywania utworów i uzasadnienie tezy interpretacyjnej.

Za kryteria wspomagające w obu formach gatunkowych uznaje się: poprawność rzeczową, zamysł kompozycyjny, spójność lokalną tekstu, styl tekstu, poprawność językową i poprawność zapisu.

Szczegółowe kryteria oceniania wypowiedzi w części pisemnej egzaminu maturalnego z języka niemieckiego na poziomie rozszerzonym zostały przedstawione na kolejnych stronach.

Kryteria oceny wypowiedzi argumentacyjnej

A	Określenie problemu	B	Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu
9	Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne	9	Stanowisko adekwatne do tekstu i pełne	2	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczące zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące
6	Określenie problemu zgodne z tekstem, ale niepełne	6	Stanowisko adekwatne do tekstu, ale niepełne			3	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczące zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
3	Określenie problemu częściowo zgodne z tekstem	3	Stanowisko częściowo adekwatne do tekstu			0	Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 3 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Określenie problemu. Zdający powinien zrozumieć, jaki problem podejmuje autor w przedstawionym fragmencie tekstu, i sformułować ten problem. Określenie problemu jest oceniane ze względu na to, czy jest **zgodne z tekstem** i czy jest **pełne**.

- Określenie problemu uważa się za **pełne**, jeśli praca zawiera zarówno odtworzenie problemu (np. w postaci pytania), jak i jego interpretację, czyli umieszczenie tego problemu w odpowiednim kontekście. Interpretacja problemu powinna być uzasadniona (np. wagę problemu można uzasadnić jego historycznymi uwarunkowaniami lub współczesnymi implikacjami).
- Określenie problemu uważa się za **niepełne**, jeśli praca nie zawiera interpretacji trafnie rozpoznanego problemu.
- Określenie problemu uważa się za **częściowo zgodne** z tekstem, jeśli zdający nie w pełni rozpoznaje problem główny lub wydobywa z tekstu tylko problem drugorzędny.

B. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu

Zdający powinien **omówić i ocenić rozwiązanie** zaproponowane przez autora w przedstawionym tekście. Sformułowanie stanowiska zdającego wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu jest oceniane ze względu na to, czy jest **adekwatne do tekstu** i czy jest **pełne**.

- Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu **częściowo adekwatne do tekstu** zniekształca rozwiązanie proponowane przez autora.
- Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za **pełne**, gdy zawiera ono odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniające stanowisko zdającego.
- Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za **niepełne**, kiedy brak trafnego odwołania do innych tekstów kultury uzasadniających stanowisko zdającego.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznamości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Zamysł kompozycyjny ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** właściwych wybranemu przez zdającego gatunkowi wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego sformułowania stanowiska i uzasadniających go argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są uporządkowane konsekwentnie (bez luk i zbędnych powtórzeń).

- Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

Wagę zaburzenia funkcjonalności ocenia egzaminator na podstawie całości pracy (np. brak zakończenia w pracy, w której zdający jasno rozwija swoją myśl, uznaje się za niewielkie zaburzenie, natomiast brak rozdzielenia interpretacji problemu od interpretacji rozwiązania lub podważenie w zakończeniu wcześniejszych wywodów – za znaczne zaburzenie).

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniami w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy.

Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. udziwniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

Kryteria oceny interpretacji porównawczej

A	Koncepcja porównywania utworów	B	Uzasadnienie tezy interpretacyjnej	C	Poprawność rzeczowa	D	Zamysł kompozycyjny	E	Spójność lokalna	F	Styl tekstu	G	Poprawność językowa	H	Poprawność zapisu				
6	Koncepcja niesprzeczna z utworami i spójna	12	Uzasadnienie trafne, pogłębione	2	Brak błędów rzeczowych	6	Kompozycja funkcjonalna	2	Pełna spójność wypowiedzi lub nieznaczne zaburzenia spójności	4	Styl stosowny	4	Brak błędów lub nieliczne błędy nierażące	4	Zapis w pełni poprawny lub nieliczne błędy nierażące				
4	Koncepcja niesprzeczna z utworami i częściowo spójna	8	Uzasadnienie trafne, ale niepogłębione							2	Zaburzenia funkcjonalności kompozycji	1	Znaczne zaburzenia spójności	2	Styl częściowo stosowny	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące	2	Liczne błędy nierażące lub nieliczne błędy rażące
2	Koncepcja częściowo sprzeczna z utworami	4	Uzasadnienie częściowo trafne							3	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące
0	Koncepcja sprzeczna z utworami lub brak koncepcji	0	Brak trafnych argumentów uzasadniających interpretację porównawczą	0	Jeden błąd lub więcej błędów rzeczowych	0	Brak zamysłu kompozycyjnego	0	Wypowiedź niespójna	0	Styl niestosowny	0	Liczne błędy rażące	0	Liczne błędy rażące				

UWAGA

Jeśli w kategorii A praca uzyska 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli w kategorii A praca uzyska 2 punkty, a w kategorii B – 0 punktów, egzaminator nie przyznaje punktów w pozostałych kategoriach.

Jeśli praca składa się z mniej niż 300 słów, egzaminator przyznaje punkty tylko w kategoriach A, B i C.

Pojawienie się rzeczowego błędu kardynalnego dyskwalifikuje pracę – zdający otrzymuje 0 punktów.

Objaśnienia

A. Koncepcja interpretacji porównawczej jest efektem poszukiwania przez zdającego sensów wynikających z zestawienia tekstów i wymaga ustalenia pewnych obszarów porównania, w których szuka się podobieństw i/lub różnic między utworami, a następnie wyciąga z tego wnioski. Koncepcja jest oceniana ze względu na to, czy jest **niesprzeczna z utworami** i czy jest **spójna**.

- Koncepcja jest **niesprzeczna z utworami**, jeśli znajduje potwierdzenia w obu tekstach, przy czym porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne, a nie drugorzędne. Koncepcja jest **częściowo sprzeczna** z utworami, jeśli jedynie we fragmentach (lub fragmentcie) znajduje potwierdzenie w tekstach lub porównywane obszary są dla tekstów drugorzędne. Koncepcja jest **całkowicie sprzeczna** z utworami, jeśli nawet we fragmentach (lub fragmentcie) nie znajduje potwierdzenia w tekstach.
- Koncepcja jest **spójna**, gdy wypowiedź w sposób wystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.
- Koncepcja jest **częściowo spójna**, gdy wypowiedź obejmuje i łączy sensy obu utworów, ale w sposób niewystarczający dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej.
- Koncepcja jest **niespójna**, gdy wypowiedź obejmuje sensy każdego tekstu, ale ich nie łączy (tzn. wypowiedź składa się z dwóch niepowiązanych ze sobą interpretacji).
Brak koncepcji to brak wskazania zasady zestawienia utworów.

B. Uzasadnienie interpretacji jest oceniane ze względu na to, czy jest **trafne** i czy jest **pogłębione**.

- Uzasadnienie **trafne** zawiera wyłącznie **powiązane z tekstami argumenty na rzecz odczytania sensów wynikających z zestawienia utworów**. Argumenty muszą wynikać ze sfunkcjonalizowanej analizy, to znaczy wywodzić się z formy lub/i treści tekstów. Uzasadnienie jest częściowo trafne, jeśli w pracy oprócz niepowiązanych z tekstami lub/i niewynikających ze sfunkcjonalizowanej analizy argumentów pojawi się przynajmniej jeden argument powiązany z tekstami i wynikający ze sfunkcjonalizowanej analizy.
- Uzasadnienie jest **pogłębione**, jeśli jest osadzone nie tylko w tekstach, ale także w potwierdzonych tekstami i przyjętą koncepcją porównywania utworów kontekstach (np. biograficznym, historycznoliterackim, filozoficznym, kulturowym). Zdający powinien choć częściowo rozwinąć przywołany kontekst, aby uzasadnić jego pojawienie się.
- Uzasadnienie jest **niepogłębione**, gdy wszystkie argumenty są sfunkcjonalizowane, ale zdający przywołał je tylko z tekstów albo tylko z kontekstów.

C. Poprawność rzeczową ocenia się na podstawie liczby błędów rzeczowych. Pomyłki (np. w nazwach własnych lub datach) niewpływające na koncepcję interpretacyjną uważa się za usterki, a nie błędy rzeczowe.

Błąd kardynalny to błąd rzeczowy świadczący o nieznajomości: (1) tekstu kultury, do którego odwołuje się zdający oraz (2) kontekstu interpretacyjnego przywołanego przez zdającego.

D. Kompozycję ocenia się ze względu na **funkcjonalność segmentacji i uporządkowania tekstu** zgodnie z wybranym przez ucznia gatunkiem wypowiedzi. Należy wziąć pod uwagę, czy w tekście zostały wyodrębnione – językowo i graficznie – części pracy i akapity niezbędne dla jasnego przedstawienia koncepcji interpretacyjnej i uzasadniających ją argumentów oraz czy wyodrębnione części i akapity są logicznie i konsekwentnie uporządkowane (bez luk i zbędnych powtórzeń).

Kompozycja jest **funkcjonalna**, jeśli podział tekstu na segmenty (części) i ich porządek (układ) są ściśle powiązane z porządkiem treści i realizowanymi w tekście funkcjami retorycznymi. Odejście od zasady trójdzielnej kompozycji nie jest błędem, jeśli segmentacja jest funkcjonalna.

E. Spójność lokalną ocenia się na podstawie zgodności logicznej i gramatycznej między kolejnymi, znajdującymi się w bezpośrednim sąsiedztwie zdaniem w akapitach. Znaczne zaburzenia spójności wypowiedzi to np. akapity zbudowane z sekwencji zdań niepowiązanych ze sobą ani logicznie, ani gramatycznie (potok luźnych myśli, skojarzeń).

F. Styl tekstu napisanego przez zdającego ocenia się ze względu na **stosowność**.

Styl uznaje się za stosowny, jeśli zachowana jest zasada *decorum* (dobór środków językowych jest celowy i adekwatny do wybranego przez ucznia gatunku wypowiedzi, sytuacji egzaminacyjnej, tematu i intencji wypowiedzi oraz odmiany pisanej języka). Dopuszcza się drobne, sporadyczne odstępstwa od stosowności.

Styl częściowo stosowny dotyczy wypowiedzi, w której zdający niefunkcjonalnie łączy różne style, nie kontroluje jednolitości stylu – np. w wypowiedzi pojawiają się wyrazy i konstrukcje z języka potocznego, nieoficjalnego, wtręty ze stylu urzędowego, nadmierna metaforyka.

Mieszanie różnych stylów wypowiedzi uznaje się za uzasadnione, jeśli jest funkcjonalne.

Styl jest niestosowny, jeśli wypowiedź zawiera np. wulgaryzmy lub ma charakter obraźliwy. Styl wypracowania nie musi być zgodny z upodobaniami stylistycznymi egzaminatora.

G. Poprawność językową ocenia się ze względu na **liczbę** i **wagę** błędów składniowych, leksykalnych, słowotwórczych, frazeologicznych, fleksyjnych i stylistycznych.

Błąd stylistyczny to konstrukcja zgodna z normą językową, ale niewłaściwa w sytuacji, w której powstaje tekst, oraz nieodpowiednia dla stylu, w jakim tekst jest pisany, np. uduwioniona metafora, niefunkcjonalny kolokwializm, wulgaryzm, nieuzasadnione powtórzenie leksykalne lub składniowe. Błędów logicznych nie uznaje się za błędy stylistyczne.

H. Poprawność zapisu ocenia się ze względu na **liczbę** błędów ortograficznych i interpunkcyjnych (szacowaną odpowiednio do objętości tekstu) oraz ich **wagę** (błędy rażące i nierażące). Za **błąd rażący** uznaje się błąd, który polega na naruszeniu ogólnej reguły ortograficznej lub interpunkcyjnej w zapisie słów lub fraz o wysokiej frekwencji.

1.6. LISTA LEKTUR

Poziom podstawowy

1. Johann Wolfgang Goethe: *Prometheus, Balladen*
2. Friedrich Schiller: *Die Räuber, Balladen*
3. Joseph von Eichendorff: *Gedichte, Aus dem Leben eines Taugenichts*
4. Clemens Brentano: *Gedichte*
5. Heinrich Heine: *Die schlesischen Weber*
6. Heinrich Heine: *Lorelei*
7. Hermann Hesse: *Unterm Rad*
8. Erich Maria Remarque: *Im Westen nichts Neues*
9. Kurt Tucholsky: *Lyrik, satirische Texte*
10. Jurek Becker: *Jacob der Lügner*
11. Christa Wolf: *Der geteilte Himmel*
12. Ulrich Plenzdorf: *Die neuen Leiden des jungen W.*
13. Friedrich Dürrenmatt: *Der Besuch der alten Dame*
14. Patrick Süskind: *Das Parfum* (Roman)

Poziom rozszerzony

1. Johann Wolfgang Goethe: *Faust I*
2. Johann Wolfgang Goethe: *Die Leiden den jungen Werthers*
3. Friedrich Schiller: *Kabale und Liebe*
4. Heinrich Heine: *Deutschland ein Wintermärchen*
5. Theodor Fontane: *Effi Briest*
6. Franz Kafka: *Die Verwandlung*
7. Hermann Hesse: *Der Steppenwolf*
8. Günther Grass: *Die Blechtrommel*
9. Christa Wolf: *Nachdenken über Christa T.*
10. Siegfried Lenz: *Deutschstunde* (Roman)

W zadaniach egzaminacyjnych mogą wystąpić inne teksty literackie, których konwencja jest znana zdającym.

2.1.

Przykładowe zadania z języka niemieckiego z rozwiązaniami.
Część ustna

Zadania w *Informatorze* nie wyczerpują wszystkich typów zadań, które mogą wystąpić w arkuszu egzaminacyjnym. Nie ilustrują również wszystkich wymagań z zakresu języka niemieckiego zawartych w podstawie programowej.

Zadanie 1.

Der Künstler A. Paul Weber hat diese Lithographie im Jahr 1974 geschaffen und ihr den Titel „Botanik 2000“ gegeben. Beschreiben Sie die Zukunftsvision des Künstlers: Was kritisiert er? Argumentieren Sie.

A. Paul Weber: „Botanik 2000“ (1974)

<http://www.weber-museum.de/werk/umwelt/>

Wymagania ogólne

- I. Rozumienie specyfiki swojego dziedzictwa narodowego lub etnicznego (wymaganie z III etapu kształcenia)*
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji (wymaganie z III etapu kształcenia)*
- III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)*

Wymagania szczegółowe

1.2. *Zdający dostrzega wzorce różnych postaw społecznych, narodowych, obywatelskich.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

1.4. *Zdający rozpoznaje intencje wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, negację, ironię, prowokację).* (wymaganie z III etapu kształcenia)

2.18. *Zdający odbiera komunikat przekazany za pomocą środków audiowizualnych – rozróżnia informacje przekazane werbalnie oraz zawarte w obrazie.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

2.9. *Zdający hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.1. *Zdający tworzy plan własnej wypowiedzi.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.1. *Zdający tworzy dłuższy tekst mówiony zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.2. *Zdający tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.3. *Zdający przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi).* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykładowa realizacja zadania

Określenie problemu / Problemstellung

Ich befasse mich in meinen Ausführungen mit der Interpretation der vorliegenden Lithographie von A. Paul Weber mit dem Titel „Botanik 2000“.

Teza / These

A. Paul Weber kritisiert in seiner Zukunftsvision die Zerstörung der Umwelt durch den Menschen. Dabei bezieht er den Begriff „Umwelt“ nicht nur auf Flora und Fauna, sondern auch auf die Daseinsweise des Menschen.

Argumenty / Argumente

1. Im Vordergrund der Lithographie sieht man einen einzigen Baum, bzw. möglicherweise den letzten Baum überhaupt, der, durch einen Zaun geschützt, augenscheinlich Unterrichtsgegenstand einer Schulklasse ist. Der Baum steht hier für die vom Menschen verdrängte Natur; der Titel „Botanik 2000“ weist ironisch darauf hin, dass Natur in Zukunft eine bestaunte Rarität sein wird.
2. Um den Baum herum ist der gesamte Boden gepflastert oder zubetoniert. Den Hintergrund des Kunstwerks bilden dicht gedrängt stehende Hochhäuser. Die Menschen im Bild befinden sich in einer beklemmenden Betonwüste. Weber thematisiert hierdurch die menschenfeindliche Stadtentwicklung, die Versiegelung der Böden.
3. Nicht nur der Baum mit der Schulklasse ist isoliert, sondern auch die ältere Dame mit Hund im Hintergrund rechts, die Person links im Rollstuhl samt Begleitung sowie der teilweise abgebildete Hund im Vordergrund links wirken einsam und verloren.
4. Auffällig ist die Tatsache, dass die Alten und Kranken isoliert von der Gruppe der Jungen, der Schüler, auftreten. Weber scheint hiermit auf den Umgang mit Alten und Kranken in der Gesellschaft der Zukunft anzuspielen.

Podsumowanie / Zusammenfassung

Meiner Meinung nach handelt es sich hier um eine umfassende Kritik am Wirken der Menschen, bezogen auf ihre Umwelt im weiteren Sinne: Mensch, Tier- und Pflanzenwelt. Da hier eine Zukunftsvision gezeigt wird, richtet sich die Kritik Webers an seine Zeitgenossen, diejenigen, die für die Folgen dieser Umweltzerstörung verantwortlich sein werden. Für mich ist die Darstellung Webers von erschreckender Aktualität und richtet sich an uns alle.

Zadanie 2.

Der unten stehende Text schildert den Wandel in der universitären Wissensvermittlung. Erörtern Sie das Für und Wider dieser Veränderungen.

Studium per Internet?

Jörn Loviscach unterrichtet täglich Tausende Menschen. Doch einen Hörsaal betritt der Professor für Mathematik und Informatik dafür nicht. Er stellt Videos ins Internet. Neun Millionen Menschen weltweit haben seine Online-Vorlesungen bereits angeklickt.

Er hat Mitte 2009 als erster deutscher Hochschullehrer begonnen, Massenvorlesungen ins Internet auszulagern. Rund 2.000 Videos von ihm stehen derzeit im Netz. Loviscach stellt „keine 90-Minuten-Klopfer“ online, sondern er teilt seine Veranstaltungen in rund zehnminütige Wissenshappen auf, die mit Aufgaben gemischt werden und in interaktiven Foren oder an der Hochschule nachbearbeitet werden können. Inverted classroom nennt sich das, umgekehrtes Klassenzimmer.

Solche Modelle zeigen, wie Onlinekurse die Lehre an den Hochschulen verändern können. „Das ist vielleicht der Anfang vom Ende der reinen Wissensvermittlung an den Universitäten“, sagt Hannes Klöpper, der gerade für solche Kurse die Plattform Iversity aufbaut.

Eine Reihe renommierter US-Unis hat es vorgemacht. Stanford und Harvard stellen einen Teil ihrer Kurse ins Netz, kostenlos, ohne Aufnahmeprüfung, für jeden überall zugänglich. Staatliche Hochschulen wie etwa die San José University kaufen diese Kurse und ersetzen damit ihre Grundkurse – um mehr Menschen mit akademischer Bildung zu erreichen, die Durchfallquoten zu senken und gleichzeitig Geld zu sparen.

Marion Schmidt, 06.06.2013

www.zeit.de/studium/uni-leben/2013-06/mooc-deutschland-iversity-vorlesungen-internet

Wymagania ogólne

I. Rozumienie specyfiki swojego dziedzictwa narodowego lub etnicznego. (wymaganie z III etapu kształcenia)

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. (wymaganie z III etapu kształcenia)

III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

1.2. Zdający dostrzega wzorce różnych postaw społecznych, narodowych, obywatelskich. (wymaganie z III etapu kształcenia)

1.4. Zdający rozpoznaje intencje wypowiedzi (np. aprobatę, dezaprobatę, negację, ironię, prowokację). (wymaganie z III etapu kształcenia)

2.9. Zdający hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie. (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.1. Zdający tworzy plan własnej wypowiedzi. (wymaganie z III etapu kształcenia)

2.10. Zdający odczytuje sens tekstu. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.1. Zdający tworzy dłuższy tekst mówiony zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.2. Zdający tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.3. Zdający przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi). (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykładowa realizacja zadania

Określenie problemu / Problemstellung

Die Auswirkungen des Fortschritts, insbesondere im Bereich IT, machen auch vor dem Bildungssystem, den Universitäten, nicht halt. Diese werde ich im Folgenden besprechen.

Teza / These

Man könnte meinen, dass die Verlagerung des Studiums oder eines Teils des Studiums ins Internet nur Vorteile mit sich bringt. Ich bin anderer Meinung.

Argumenty / Argumente

1. Wenn die Universitäten zumindest einen Teil des Studiums per Internet abwickeln, sparen sie natürlich viel Geld: Es müssen keine Räume bereitgestellt werden und die Professoren müssen auch nicht für die immer wieder gleiche Vorlesungsreihe bezahlt werden.
2. Auch die Professoren profitieren von diesem System: Sie ersparen sich die Langeweile während der (je nach Fach) häufig jahrelang gleichen Vorlesungen und können sich auf interessante Aspekte in Forschung und Lehre konzentrieren.
3. Die Studenten genießen einige Vorteile: keine Fahrerei, kein Gedränge in überfüllten Hörsälen; sie können lernen, wann und wie sie wollen. Die Qualität der Online-Vorlesungen ist nachweislich gut bis sehr gut. Außerdem könnten auf diese Weise mehr Studenten immatrikuliert werden – der Zugang zu beliebten Studienfächern wäre einfacher.
4. Wenn man diese Digitalisierung des Studiums jedoch auf die Spitze treibt, wäre jeder Student ein Einzelkämpfer – noch mehr als heute. Jeder würde im stillen Kämmerlein am PC sitzen, isoliert von seinen Kommilitonen, ohne Austausch in Flurgesprächen von Angesicht zu Angesicht, ohne den Geruch, die Atmosphäre der Universität.
5. Der Mensch braucht das Gefühl von Zugehörigkeit und er braucht Aufmerksamkeit und persönlichen Kontakt zu anderen Menschen, sonst verkümmern seine sozialen Fähigkeiten. Fehlende Motivation zum Studium und Depressionen können die Folge sein.
6. Das Fehlen der für den Beruf wichtigen persönlichen Kontakte kann verheerend für die berufliche Karriere sein: Man hat kein Netzwerk, auf das man sich stützen kann. Viele interessante Positionen in der Arbeitswelt werden jedoch über persönliche Kontakte vergeben. Nur per Internet kann man keine echten, belastbaren Netzwerke bilden.

Podsumowanie / Zusammenfassung

Meines Erachtens sollte man den Wandel in der universitären Wissensvermittlung nicht nur kritisch begleiten, sondern ihn bewusst steuern, um das Kind nicht mit dem Bade auszuschütten. Menschlicher Kontakt, gerade im Bereich Wissensvermittlung, ist sehr wichtig. Junge Menschen brauchen Vorbilder, und zwar reale.

Zadanie 3.

Lesen Sie das Gedicht von Wilhelm Busch. Welcher Umstand ist entscheidend für den Erfolg im Leben des Protagonisten? Besprechen Sie weitere Faktoren, die das Leben von Ihnen bekannten literarischen Figuren bestimmen.

Glückspilz

Geboren ward er ohne Wehen
Bei Leuten, die mit Geld versehen.
Er schwänzt die Schule, lernt nicht viel,
Hat Glück bei Weibern und im Spiel,
Nimmt eine Frau sich, eine schöne,
Erzeugt mit ihr zwei kluge Söhne,
Hat Appetit, kriegt einen Bauch,
Und einen Orden kriegt er auch,
Und stirbt, nachdem er aufgespeichert
Ein paar Milliönchen, hochbetagt;
Obgleich ein jeder weiß und sagt:
Er war mit Dummerjan geräuchert!

Wilhelm Busch: aus der Gedichtsammlung „Schein und Sein“

www.wilhelm-busch-seiten.de/gedichte/schein29.html

Wymagania ogólne

- I. Rozumienie specyfiki swojego dziedzictwa narodowego lub etnicznego.* (wymaganie z III etapu kształcenia)
- II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- III. Tworzenie wypowiedzi w języku narodowym lub etnicznym.* (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)
- IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury.* (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

- 1.1. Zdający zna utwory literackie i inne teksty kultury ważne dla poczucia tożsamości narodowej lub etnicznej.* (wymaganie z III etapu kształcenia)
- 3.1. Zdający tworzy plan własnej wypowiedzi.* (wymaganie z III etapu kształcenia)
- 4.7. Zdający określa problematykę utworu.* (wymaganie z III etapu kształcenia)
- 2.10. Zdający odczytuje sens tekstu.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 3.1 Zdający tworzy dłuższy tekst mówiony zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 3.2. Zdający tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).* (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 3.3. Zdający przygotowuje wypowiedź (analizuje temat, dostosowuje do niego formę wypowiedzi, sporządza plan wypowiedzi).* (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 4.5. Zdający rozpoznaje treści symboliczne utworu.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykładowa realizacja zadania

Określenie problemu / Problemstellung

Im Folgenden spreche ich über Faktoren, die entscheidend sind für das Leben von literarischen Figuren – am Beispiel des Gedichts „Glückspilz“ von Wilhelm Busch und anderer Werke der Literatur.

Teza / These

Wie in der Realität bestimmen auch in der Literatur nicht nur die Anlagen eines Menschen sein Leben, sondern auch die äußeren Umstände, seine Umwelt.

Argumenty / Argumente

1. Wilhelm Buschs Glückspilz hat schlichtweg mehr Glück als Verstand: Trotz seiner Faulheit und seiner allseits bekannten Dummheit gelingt ihm alles. Er verkörpert den Prototyp des fröhlichen, von jedem Wissen unbelasteten Erfolgreichen. Das Glück ist der entscheidende Faktor in seinem Leben. Er wurde schon reich geboren.
2. Für Hermann Hesses Figur Harry Haller dagegen sind seine Sensibilität, sein wacher Blick und Geist die Ursachen für sein Leiden an der Welt, in der er lebt, für seine Depressionen und seine Vereinsamung. Er sieht die Eitelkeit und Oberflächlichkeit der Gesellschaft.
3. Emilia Galotti aus dem gleichnamigen Stück von Lessing stirbt, weil sie sich im Konflikt zwischen der feudalen Willkür ihres Entführers und den engen bürgerlichen Moralvorstellungen ihres Vaters nicht behaupten kann – aus Mangel an Mündigkeit und damit eigenem Willen.
4. Georg Büchners Woyzeck wird zum Mörder. Maries Untreue und seine daraus resultierende Eifersucht auf den Tambourmajor sind Anlass für den Mord, die tiefere Ursache liegt aber in seiner permanenten Demütigung durch seine Mitmenschen, durch die ständische Gesellschaft.
5. Das Leben von Patrick Süskinds Grenouille ist einerseits geprägt von seinem genialen, dominanten Geruchssinn, andererseits von den erbärmlichen Umständen, in denen er aufwächst, sodass er zu einem Psychopathen heranwächst und schließlich zum Serienmörder wird.

Podsumowanie / Zusammenfassung

Sowohl innere als auch äußere Faktoren bestimmen das (fiktive) Leben von literarischen Figuren, weil sie das reale Leben von Menschen aus Fleisch und Blut spiegeln. Und damit unsere Gesellschaft.

2.2.

Przykładowe zadania z języka niemieckiego z rozwiązaniami. Część pisemna na poziomie podstawowym

2.2.1. Testy

Tekst do zadań 1–3

Der E-Mail-Knigge

Der gute, alte Brief auf Papier ist fast Geschichte. Stattdessen werden E-Mails in Sekundenschnelle hin- und hergeschickt. Dennoch bleibt in Stilfragen vieles beim Alten, meint Stil- und Etikette-Trainerin Lis Droste aus Frankfurt.

1) „Eine E-Mail ist ein Brief in elektronischer Form. Man sollte nicht weniger sorgfältig damit umgehen als mit einem Brief auf Papier“, fasst Droste die Regeln für den E-Mail-Verkehr zusammen.

Eher müsse man noch genauer darüber nachdenken, was man schreibe, denn im Gegensatz zu Briefen blieben E-Mails über Jahre oder gar Jahrzehnte im Netz bestehen. Und sie könnten wesentlich leichter für Dritte zugänglich werden: „Man sollte sich hüten, Dinge in Mails zu schreiben, die nicht für jedermann bestimmt sind“, mahnt Droste.

2) Bei einem neuen Kontakt wählt man die Anrede „Sehr geehrte(r)“ und die Schlussformel „Mit freundlichen Grüßen“. Antwortet man auf eine geschäftliche Mail, sollte man sich am Absender orientieren, rät Droste: „Wählt man eine förmlichere Anrede, kann das wie eine Zurechtweisung wirken.“

3) Guter Schreibstil und fehlerfreie Rechtschreibung sollten auch in Mails selbstverständlich sein, sagt die Stil-Expertin. Auch Abkürzungen sind ihr ein Gräuel: „Es heißt nicht ‘sgduh’, sondern ‘Sehr geehrte Damen und Herren’.“

Zum guten Stil gehört auch die vollständige Signatur. Sie enthält neben dem Namen die Adresse und sämtliche Kontaktdaten, also Telefon, Mobiltelefon, Fax, E-Mail-Adresse und Website. Außerdem gehören alle Informationen hinein, die auch auf dem Briefpapier der Firma stehen.

4) Gehen mehrere E-Mails hin und her, sollte man trotzdem nicht auf die Anrede verzichten, könne sie aber variieren, empfiehlt die Stil-Expertin: „Dann kann man zur Auflockerung auch mal ‘Vielen Dank, sehr geehrter Herr X, für Ihre Antwort’ schreiben.“

<http://www.rp-online.de/wirtschaft/beruf/der-e-mail-knigge-1.2411728>

Aufgabe 1 (0–2)

Was unterscheidet eine E-Mail von einem Brief?

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

III. Tworzenie wypowiedzi. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

2.10. Zdający odczytuje sens grupy zdań. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

2.9. Zdający hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie. (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.14. Zdający stosuje poprawnie różne rodzaje wypowiedzeń we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i wypowiedzeń składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom. (wymaganie z III etapu kształcenia)

Przykład poprawnej odpowiedzi

E-Mails sind im Gegensatz zu einem Brief auf Papier sehr schnell. Die E-Mail bleibt oft sehr lange im E-Mail-Postfach erhalten, wenn sie nicht gelöscht wird. Sie kann leicht Fremden in die Hände fallen.

Schemat punktowania

2 pkt – za podanie różnicy i argumentu

1 pkt – za podanie różnicy lub argumentu

0 pkt – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Aufgabe 2 (0–1)

Ordnen Sie die Titel den Abschnitten zu.

- Vorsicht in Bezug auf heikle Inhalte walten lassen
- Alle Bestandteile müssen korrekt und komplett sein
- Die Anrede ist immer ein unentbehrlicher Bestandteil
- Adressatengerechte Anreden und Grußformeln verwenden

Wymagania ogólne

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

2.10. Zdający odczytuje sens grupy zdań uporządkowanych w akapicie. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykład poprawnej odpowiedzi

Abschnitt 1 – a

Abschnitt 2 – d

Abschnitt 3 – b

Abschnitt 4 – c

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne dobranie nagłówków do akapitów

0 pkt – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Aufgabe 3 (0–1)

Warum schreiben immer weniger Menschen traditionelle Briefe?

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

2.10. Zdający odczytuje sens grupy zdań. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

2.9. Zdający hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie. (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.14. Zdający stosuje poprawnie różne rodzaje wypowiedzeń we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i wypowiedzeń składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom. (wymaganie z III etapu kształcenia)

Przykład poprawnej odpowiedzi

E-Mails erreichen ihren Adressaten in Sekundenschnelle; ein traditioneller Brief braucht dafür wesentlich länger.

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne określenie poglądu autora

0 pkt – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Tekst do zadań 4–9

Verzaubert durch Vorlesen: „Der Räuber Hotzenplotz“, „Krabat“ und „Die kleine Hexe“ zogen ganze Generationen von Kindern in ihren Bann. *Patricia Dreyer* merkte als Erwachsene, dass die Geschichten sie noch immer begeistern – durch ihre ungeheuer kraftvolle Sprache. Sie verneigt sich vor einem großen Schriftsteller.

Ich dachte lange, es sei nur die verklärte Erinnerung an die Kindheit, die Otfried Preußlers Geschichten für mich so zauberhaft macht. Die Erinnerung daran, wie wir abends eingekuschelt in unseren Betten lagen, und nur noch das gelbe Nachttischlämpchen brannte, und Mama las uns aus der „Kleinen Hexe“ vor. Und weil Mama ganz vorzüglich vorzulesen verstand, war es mehr ein Erzählen denn Vorlesen. Sie erzählte also Geschichten. Vom Kasperl, dem Seppel und der Großmutter, der vom polternden Räuber Hotzenplotz die Kaffeemühle gestohlen wird. Von der kleinen Hexe, die „allezeit nur Gutes hexen“ will und dem Oberförster, der den bitterarmen Holzweibern verboten hat, im Wald ihr Reisig zu klauben, ein Helfersyndrom verpasst. Ohne zu wissen, wie ihm geschieht, muss der Mann plötzlich freundlich sein, alten Damen seine Hilfe anbieten, das Holz sogar selber schleppen, hacken und aufstapeln. Was für eine herrliche Idee! Da ist jemand garstig, und man hext ihm einfach an, dass er nett sein muss, ob er will oder nicht.

Preußler beschreibt kleine Idyllen, in denen jederzeit das Böse oder die Versuchung zum Bösen lauert. Seine Helden sind meist nicht sehr heldenhaft, aber rührend und gewitzt. Sie

setzen dem Bösen, das stärker ist und mächtiger, ihren Grips oder ganz schlicht ihre Menschlichkeit entgegen, und so siegen sie am Ende über das Böse, kinderleicht.

Es waren nicht nur die Geschichten und die merkwürdigen Käuze darin, die wir so liebten. Ich erinnere mich, wie fasziniert ich schon als Kind von Preußlers Sprache war. Ich lernte Wörter, von denen ich nie gehört hatte: „sich erdreisten“, „Feuerpatsche“, „Unke“, „Gimpel“ und „Schnupftabaksdose“. Preußler benutzt Worte, die zum Vorlesen wie geschaffen sind, die Zunge schlingt sich um herrlichste Lautmalungen wie „der große Zauberer Petrosilius Zwackelmann schnackelte mit den Fingern“.

Und wie die Leute heißen! Viel mehr als seinen Namen muss man vom „Wachtmeister Dimpfelmoser“ nicht wissen, um zu ahnen, dass der Mann ein kleiner Pedant und ein Wichtigtuer ist. Und dass die „Muhme Rumpumpel“ nichts anderes sein kann als ein Ausbund an Niedertracht, versteht sich auch von selbst.

Leider ließ sich nicht verhindern, dass ich erwachsen wurde. „Die kleine Hexe“ und „Der Räuber Hotzenplotz“ fristeten ihr Dasein nun ganz unten im Bücherregal. Unsere Preußler-Hörspiel-Schallplatten verschenkte die Mutter an jüngere Cousins und Cousinen.

Irgendwann drang das Grauen in die Welt, und man vernahm, etwa bei Babysitter-Einsätzen, dass aus den Kassettenspielern der Kleinen plötzlich „hex-hex“ oder, noch schlimmer, „töröööö“ dröhnte. Ich war erschüttert. Nahmen in deutschen Kinderzimmern nun tatsächlich albern posaunende Elefanten den Raum ein, der doch meiner – Preußlers – magischen Welt der Zauberer, Waldhexen und weisen Raben gehörte?

Es ist merkwürdig, wenn man älter wird und feststellt, dass es einem nicht besser geht als belächelten Großeltern, die immer sagen, dass früher ja alles viel besser war. „Benjamin Blümchen? Ja, es ist furchtbar. WIR sind damals ja noch mit dem ‚Hotzenplotz‘ groß geworden!“

Merkwürdig, dass ich den „Krabat“ erst viel später entdeckte. „Krabat“ ist Preußlers Meisterstück. Die Geschichte über einen Waisenjungen, der Lehrbursche wird in der Mühle im Koselbruch und sich damit der Schwarzen Magie verschreibt, vereint das Beste in Preußlers Erzählkunst. Die Sprache ist schlicht und archaisch und entfaltet eine ungeheure Kraft.

Es war der „Krabat“, diese große poetische Erzählung über den Kampf „Gut gegen Böse“, die mich zu den Geschichten meiner Kinderzeit zurückführte, mich die „Kleine Hexe“ und den „Räuber Hotzenplotz“ wiederentdecken ließ.

Zu meinem Entzücken machen mir der Hexentanz auf dem Blocksberg und die nächtliche Ganovenjagd im Spritzenhaus noch genauso viel Spaß wie früher, besonders natürlich, wenn ich Kindern daraus vorlese. Mag sein, dass Preußler so unangefochten regiert, weil er der König meiner Kindheit war. Möge er nie abdanken.

<http://einestages.spiegel.de/s/ab/27907/otfried-preussler-koenig-meiner-kindheit-und-grosser-poet.html>

Aufgabe 4 (0–1)

Was missfällt der Autorin am eigenen Erwachsenwerden?

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

2.10. Zdalący odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych). (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykład poprawnej odpowiedzi

Der Autorin missfällt, dass sie beim Erwachsenwerden den Kontakt zu den Märchen ihrer Kindheit verlor.

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne wyjaśnienie

0 pkt – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Aufgabe 5 (0–2)

Nennen Sie drei Besonderheiten der Helden in Otfried Preußlers Geschichten.

.....

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

2.10. Zdalący odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych). (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykład poprawnej odpowiedzi

1. *Seine Helden sind intelligent (gewitzt, Grips).*
2. *Seine Helden haben auch Angst (sind nicht sehr heldenhaft).*
3. *Seine Helden sind außergewöhnliche Individuen (merkwürdige Käuze).*

Schemat punktowania

2 pkt – za podanie 3 poprawnych przykładów

1 pkt – za podanie 2 poprawnych przykładów

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Aufgabe 6 (0–1)

Sind die Aussagen richtig oder falsch?

1. Ein Held in Otfried Preußlers Geschichten ist ein musikalischer Elefant.
2. Die Autorin versteht die Generation ihrer Großeltern heute besser.
3. Die Autorin hat „Krabat“ bereits als Kind gelesen.

Wymagania ogólne

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

2.12. *Zdający odczytuje sens tekstu, uwzględniając zawarte w nim informacje zarówno jawne jak i ukryte* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

2.9. *Zdający hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

Przykład poprawnej odpowiedzi

1. falsch

2. richtig

3. falsch

Schemat punktowania

1 pkt – za podanie poprawnych odpowiedzi

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Aufgabe 7 (0–2)

Finden Sie zu den genannten Worten Synonyme im Text.

- a) die Intelligenz
- b) sich mit etwas beschäftigen
- c) aus alter Zeit stammend
- d) die große Freude

Wymagania ogólne

II. *Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji.* (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

3.11. *Zdający rozpoznaje i dobiera synonimy i antonimy.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

2.10. *Zdający odczytuje znaczenie wyrazów.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Poprawna odpowiedź

1) *der Grips*

2) *sich (einer Sache) verschreiben*

3) *archaisch*

4) *das Entzücken*

Schemat punktowania

2 pkt – za wskazanie czterech poprawnych odpowiedzi

1 pkt – za wskazanie trzech lub dwóch poprawnych odpowiedzi

0 pkt – za odpowiedź niepełną lub niepoprawną, lub brak odpowiedzi

Aufgabe 8 (0–1)

Warum verdient „Krabat“ die Bezeichnung „große poetische Erzählung“?

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

III. Tworzenie wypowiedzi. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

2.10. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych). (wymaganie z IV etapu kształcenia)

2.9. Zdający hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie. (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.14. Zdający stosuje poprawnie różne rodzaje wypowiedzeń we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i wypowiedzeń składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom. (wymaganie z III etapu kształcenia)

Przykład poprawnej odpowiedzi

„Krabat“ vereint das Beste in Preußlers Erzählkunst. Die Sprache ist schlicht und archaisch und entfaltet eine ungeheure Kraft. Der junge Held befindet sich in einem Kampf „Gut gegen Böse“.

Schemat punktowania

1 pkt – za poprawne przedstawienie uzasadnienia

0 pkt – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

Aufgabe 9 (0–2)

Welche Gemeinsamkeiten bestehen zwischen dem Leben der Autorin und den Erzählungen Otfried Preußlers?

.....

.....

.....

Wymagania ogólne

II. Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

III. Tworzenie wypowiedzi. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

2.10. Zdający odczytuje sens tekstu (a w nim znaczenia wyrazów, związków frazeologicznych). (wymaganie z IV etapu kształcenia)

2.9. Zdający hierarchizuje informacje w zależności od ich funkcji w przekazie. (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.14. Zdający stosuje poprawnie różne rodzaje wypowiedzeń we własnych tekstach; dostosowuje szyk wyrazów i wypowiedzeń składowych do wagi, jaką nadaje przekazywanym informacjom. (wymaganie z III etapu kształcenia)

Przykład poprawnej odpowiedzi

- 1) Otfried Preußler beschreibt Idyllen, in denen das Böse auf seine Chance wartet, mit dem die Helden zu kämpfen haben.
- 2) Die Autorin beschreibt ihre Kindheit als Idylle, die sie verlassen musste und die sie als Erwachsene von neumodischen Helden für Kinder wie Benjamin Blümchen bedroht sieht.

Schemat punktowania

- 2 pkt – za określenie dwóch lub więcej podobieństw
- 1 pkt – za określenie jednego podobieństwa
- 0 pkt – za odpowiedź niepoprawną lub brak odpowiedzi

2.2.2 ROZPRAWKI

Zadanie 1.

Ist Ehrlichkeit ein zentraler Baustein einer partnerschaftlichen Beziehung? Erörtern Sie das Problem am Beispiel der Kurzgeschichte „Das Brot“ von Wolfgang Borchert sowie einem weiteren Text der Kultur und begründen Sie Ihre Meinung. Ihre Arbeit sollte mindestens 250 Wörter umfassen.

Das Brot

Plötzlich wachte sie auf. Es war halb drei. Sie überlegte, warum sie aufgewacht war. Ach so! In der Küche hatte jemand gegen einen Stuhl gestoßen. Sie horchte nach der Küche. Es war still. Es war zu still, und als sie mit der Hand über das Bett neben sich fuhr, fand sie es leer. Das war es, was es so besonders still gemacht hatte: sein Atem fehlte. Sie stand auf und tappte durch die dunkle Wohnung zur Küche. In der Küche trafen sie sich. Die Uhr war halb drei. Sie sah etwas Weißes am Küchenschrank stehen. Sie machte Licht. Sie standen sich im Hemd gegenüber. Nachts. Um halb drei. In der Küche.

Auf dem Küchentisch stand der Brotteller. Sie sah, dass er sich Brot abgeschnitten hatte. Das Messer lag noch neben dem Teller. Und auf der Decke lagen Brotkrümel. Wenn sie abends zu Bett gingen, machte sie immer das Tischtuch sauber. Jeden Abend. Aber nun lagen Krümel auf dem Tuch. Und das Messer lag da. Sie fühlte, wie die Kälte der Fliesen langsam an ihr hoch kroch. Und sie sah von dem Teller weg.

„Ich dachte, hier wäre was“, sagte er und sah in der Küche umher.

„Ich habe auch was gehört“, antwortete sie, und dabei fand sie, dass er nachts im Hemd doch schon recht alt aussah. So alt wie er war. Dreiundsechzig. Tagsüber sah er manchmal jünger aus. Sie sieht doch schon alt aus, dachte er, im Hemd sieht sie doch ziemlich alt aus. Aber das liegt vielleicht an den Haaren. Bei den Frauen liegt das nachts immer an den Haaren. Die machen dann auf einmal so alt.

„Du hättest Schuhe anziehen sollen. So barfuß auf den kalten Fliesen. Du erkältest dich noch.“

Sie sah ihn nicht an, weil sie nicht ertragen konnte, dass er log. Dass er log, nachdem sie neununddreißig Jahre verheiratet waren.

„Ich dachte, hier wäre was“, sagte er noch einmal und sah wieder so sinnlos von einer Ecke in die andere, „ich hörte hier was. Da dachte ich, hier wäre was.“

„Ich habe auch was gehört. Aber es war wohl nichts.“ Sie stellte den Teller vom Tisch und schnippte die Krümel von der Decke.

„Nein, es war wohl nichts“, echote er unsicher.

Sie kam ihm zu Hilfe: „Komm man. Das war wohl draußen. Komm man zu Bett. Du erkältest dich noch. Auf den kalten Fliesen.“

Er sah zum Fenster hin. „Ja, das muss wohl draußen gewesen sein. Ich dachte, es wäre hier.“

Sie hob die Hand zum Lichtschalter. Ich muss das Licht jetzt ausmachen, sonst muss ich nach dem Teller sehen, dachte sie. Ich darf doch nicht nach dem Teller sehen. „Komm man“, sagte sie und machte das Licht aus, „das war wohl draußen. Die Dachrinne schlägt immer bei Wind gegen die Wand. Es war sicher die Dachrinne. Bei Wind klappert sie immer.“

Sie tappten sich beide über den dunklen Korridor zum Schlafzimmer. Ihre nackten Füße platschten auf den Fußboden.

„Wind ist ja“, meinte er. „Wind war schon die ganze Nacht.“

Als sie im Bett lagen, sagte sie: „Ja, Wind war schon die ganze Nacht. Es war wohl die Dachrinne.“

„Ja, ich dachte, es wäre in der Küche. Es war wohl die Dachrinne.“ Er sagte das, als ob er schon halb im Schlaf wäre.

Aber sie merkte, wie unecht seine Stimme klang, wenn er log. „Es ist kalt“, sagte sie und gähnte leise, „ich krieche unter die Decke. Gute Nacht.“

„Nacht“, antwortete er und noch: „ja, kalt ist es schon ganz schön.“

Dann war es still. Nach vielen Minuten hörte sie, dass er leise und vorsichtig kaute. Sie atmete absichtlich tief und gleichmäßig, damit er nicht merken sollte, dass sie noch wach war. Aber sein Kauen war so regelmäßig, dass sie davon langsam einschlief.

Als er am nächsten Abend nach Hause kam, schob sie ihm vier Scheiben Brot hin. Sonst hatte er immer nur drei essen können.

„Du kannst ruhig vier essen“, sagte sie und ging von der Lampe weg. „Ich kann dieses Brot nicht so recht vertragen. Iss du man eine mehr. Ich vertrage es nicht so gut.“

Sie sah, wie er sich tief über den Teller beugte. Er sah nicht auf. In diesem Augenblick tat er ihr leid.

„Du kannst doch nicht nur zwei Scheiben essen“, sagte er auf seinen Teller.

„Doch. Abends vertragen ich das Brot nicht gut. Iss man. Iss man.“

Erst nach einer Weile setzte sie sich unter die Lampe an den Tisch.

1946

Wolfgang Borchert: *Das Brot*. In: *Klassische deutsche Kurzgeschichten*, Stuttgart 2003, S. 18–21.

Wymagania ogólne

III. Tworzenie wypowiedzi. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

3.1. Zdający sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego. (wymaganie z III etapu kształcenia)

4.7. Zdający określa problematykę utworu. (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.1. Zdający tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.2. Zdający tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.4. Zdający stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.5. Zdający rozpoznaje treści symboliczne utworu. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.10. Zdający rozpoznaje sposoby kreowania bohatera i świata przedstawionego. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykładowa realizacja zadania

Ehrlichkeit ist ein wichtiger, aber nicht der einzige Bestandteil einer Beziehung. Ohne Ehrlichkeit gerät die Beziehung schnell aus dem Gleichgewicht. Dies zeigt der Text „Das Brot“ von Wolfgang Borchert. Andererseits ist Ehrlichkeit allein kein Garant einer erfolgreichen Beziehung, wie man am Gedicht „Sachliche Romanze“ von Erich Kästner sehen kann.

Die Kurzgeschichte „Das Brot“ von Wolfgang Borchert aus dem Jahr 1946 gehört in die Epoche der Trümmerliteratur. Die Kurzgeschichte fand in Anlehnung an die amerikanische Short Story großen Anklang in Deutschland. Diese kurzen Texte, die vorwiegend in Zeitungen und Zeitschriften abgedruckt wurden, boten eine angenehme Abwechslung vom harten Alltag, der wenig Möglichkeit für kulturelle Beschäftigung bot.

Die Kurzgeschichte präsentiert eine Situation im Alltag eines Ehepaares. Namen, Orte und Zeiten werden nicht konkret benannt. Das gibt dem Text eine überzeitliche Aussage, die allgemeine Gültigkeit beansprucht. Der Mann hat in der Nacht heimlich vom wenigen Brot gegessen, das dem Paar zur Verfügung steht. Die Frau hat ihn dabei überrascht, gibt dies aber nicht zu erkennen, sondern deckt den Fehltritt ihres Mannes und gibt ihm später einen Teil ihrer eigenen knappen Ration.

Borchert verwendet zentrale Begriffe und Aussagen symbolisch und wiederholt diese mitunter mehrmals. Die Frau ist von dem Vertrauensbruch erschüttert. Die Kälte, die wie Wind und Dunkelheit symbolisch für die feindliche Welt jenseits der Beziehung steht, kriecht ihr die Beine hoch. Im Kontrast dazu stehen Brot, Küche, Teller symbolisch für das Zuhause des Paares, das ihnen Sicherheit bietet. Das Messer, mit dem das Brot geschnitten wurde, symbolisiert die mögliche Zerstörung dieser Sicherheit.

Der Mann offenbart seine Scham, Sprach- und Hilflosigkeit durch die Wiederholung bestimmter Sätze.

Das Fenster, durch das der Mann sieht, stellt eine Verbindung zwischen dem Drinnen und Draußen dar und markiert einen Wendepunkt der Geschichte, an dem sich der Mann der Gefahr bewusst wird, in die er sich und seine Frau durch sein Verhalten bringt. Die Frau löscht das Licht, ein Bild dafür, dass sie die Wahrheit nicht ertragen kann. Sie gehen ins Bett und decken ihr Problem symbolisch zu, ohne es in irgendeiner Form anzusprechen.

Ihr Mangel an Ehrlichkeit führt zu einem Vertrauensverlust, der überwunden werden kann, oder zu einer dauerhaften Entfremdung des Paares führt. Wir wissen nicht, ob das Paar sonst ehrlich zueinander ist oder nicht. Nach 39 Ehejahren, die das Paar gemeinsam verbrachte, kann ein Gewöhnungseffekt eintreten, den Erich Kästner im Gedicht „Sachliche Romanze“ beschreibt. Hier verliert ein Paar nach acht Jahren Zweisamkeit seine Liebe, obwohl beide ehrlich waren, einander kannten, diesen Verlust bedauerten und um ihre Liebe kämpften. Die Ratlosigkeit ist auf beide Seiten gleich verteilt.

Ist Ehrlichkeit der zentrale Faktor in einer Beziehung? Ehrlichkeit ist ein wichtiger Faktor, garantiert aber allein auch nicht die Dauerhaftigkeit der Beziehung. Wichtiger ist das Zusammenspiel verschiedener Faktoren und ein bisschen Glück.

Poziom wykonania

A. Sformułowanie stanowiska: 6 pkt. – stanowisko adekwatne do problemu, zdający wyraźnie formułuje jednoznaczną tezę, w której prezentuje własne stanowisko.

B. Uzasadnienie stanowiska: 12 pkt. – uzasadnienie trafne, szerokie i pogłębione (zdający odwołał się rzeczowo do tekstu, podał i omówił przykłady postaw, których zachowanie potwierdza postawioną tezę, uzasadnił przekonująco swoje zdanie).

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt. – brak błędów rzeczowych.

D. Zamysł kompozycyjny: 4 pkt. – kompozycja funkcjonalna.

E. Spójność lokalna: 2 pkt. – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu: 3 pkt. – styl stosowny.

G. Poprawność językowa: 4 pkt. – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 4 pkt. – zapis w pełni poprawny.

Zadanie 2.

Analysieren und interpretieren Sie das Gedicht Willkommen und Abschied von Johann Wolfgang von Goethe. Ihre Arbeit sollte mindestens 250 Wörter umfassen.

Willkommen und Abschied

Es schlug mein Herz, geschwind zu Pferde!
Es war getan fast eh' gedacht.
Der Abend wiegte schon die Erde,
Und an den Bergen hing die Nacht;
Schon stand im Nebelkleid die Eiche,
Ein aufgetürmter Riese, da,
Wo Finsternis aus dem Gesträuche
Mit hundert schwarzen Augen sah.

Der Mond von einem Wolkenhügel
Sah kläglich aus dem Duft hervor,
Die Winde schwangen leise Flügel,
Umsausten schauerlich mein Ohr;
Die Nacht schuf tausend Ungeheuer,
Doch frisch und fröhlich war mein Mut:
In meinen Adern welches Feuer!
In meinem Herzen welche Glut!

Dich sah ich, und die milde Freude
Floß von dem süßen Blick auf mich;
Ganz war mein Herz an deiner Seite
Und jeder Atemzug für dich.
Ein rosenfarbnes Frühlingswetter
Umgab das liebliche Gesicht,
Und Zärtlichkeit für mich – ihr Götter!
Ich hofft es, ich verdient es nicht!

Doch ach! schon mit der Morgensonne
Verengt der Abschied mir das Herz:
In deinen Küssen welche Wonne!
In deinem Auge welcher Schmerz!
Ich ging, du standst und sahst zur Erden,
Und sahst mir nach mit nassem Blick:
Und doch, welch Glück geliebt zu werden!
Und lieben, Götter, welch ein Glück!

1785

Wymagania ogólne

III. Tworzenie wypowiedzi. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

3.1. Zdający sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego. (wymaganie z III etapu kształcenia)

4.7. Zdający określa problematykę utworu. (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.1. Zdający tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regułami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.2. Zdający tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.4. Zdający stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.5. Zdający odczytuje treści symboliczne utworu. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.6. Zdający wskazuje zastosowane w utworze językowe środki wyrazu artystycznego. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.11. Zdający rozpoznaje podstawowe motywy oraz ich funkcje w utworze. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.12. Zdający wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworu (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto). (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.13. Zdający wykorzystuje w interpretacji utworu konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykładowa realizacja zadania

Das Gedicht „Willkommen und Abschied“ stammt aus der Sammlung der Sesenheimer Lieder. Thematisiert wird das emotionale Erlebnis eines jungen Mannes während eines nächtlichen Besuchs bei seiner Geliebten sowie der Abschied voneinander. Die Entstehungszeit, die Verwendung unreiner Reime sowie der emotionale Charakter des Liebesgedichtes erlauben seine Einordnung in den Sturm und Drang, der aufgrund seiner Gefühlsbetontheit eine Gegenbewegung, vor allem der Jugend, zur Epoche der Aufklärung darstellte.

Das Gedicht besteht aus vier Strophen mit jeweils acht Zeilen. Die Strophen weisen einen Kreuzreim auf, d.h., sie folgen dem Schema a b a b c d c d. Es handelt sich um Endreime, wobei ein Teil der Endreime unrein ist (z.B. Eiche/Gesträuche).

Die vier Strophen des Gedichts bilden drei Einheiten. Die zwei ersten Strophen stellen eine thematische Einheit dar, die den Ritt des jungen Liebenden und seine Naturerfahrung mit den Worten Erde, Berge, Eiche, Gesträuche, Mond, Wolken, Wind und Feuer beschreibt. Die Nacht wirkt bedrohlich (Finsternis, schuf tausend Ungeheuer), auch durch die Personifizierung von Nacht und Natur (z.B. stand im Nebelkleid die Eiche, ein ... Riese; wo Finsternis mit

hundert schwarzen Augen sah; der Mond sah). Das lyrische Ich sieht sich mit seiner Angst konfrontiert, der es sich stellt.

Die dritte Strophe beschreibt die Zweisamkeit der Liebenden mit Adjektiven (mild, rosafarben, süß, lieblich) und Substantiven (Freude, Frühlingswetter, Zärtlichkeit), die eine positive und wohlige Atmosphäre schaffen. Die letzte Strophe beschreibt die Trennung der Liebenden. Hier werden deren „gemischte“ Gefühle dargestellt, indem Ausdrücke, die positive bzw. negative Konnotationen wecken, kontrastiert werden (Wonne/Abschied, Herz/Schmerz, Glück/nasser Blick).

Ein verbindendes Element ist das Herz, das in jeder der vier Strophen auftaucht und als Symbol der Liebe und des Fühlens den emotionalen Charakter des Gedichts unterstreicht. Ein anderes verbindendes Element ist die Wahrnehmung der Welt mit den Sinnen: In allen Strophen finden wir Formen des Verbs „sehen“ bzw. das Substantiv „Blick“ in den beiden letzten Strophen.

Im Gedicht teilen wir die Erlebnisse eines jungen Mannes, der sich der Bedrohlichkeit der Welt mit jugendlichem Enthusiasmus stellt (es war getan fast eh gedacht, in meinen Adern welches Feuer). Berauscht hofft er auf Liebe und Zärtlichkeit (jeder Atemzug für dich), die ihm einen sicheren Hafen bieten. Doch die Zärtlichkeit bietet keinen dauerhaften Schutz, es warten die Herausforderungen eines neuen Tages. Das Ende des Gedichtes ist eine Verallgemeinerung, die aus dem Erlebten auf das allgemeine Glück des Liebens und Geliebtwerdens schließt.

„Willkommen und Abschied“ ist ein frühes Beispiel der Erlebnislyrik der Literaturepoche „Sturm und Drang“. Im Mittelpunkt steht nicht die Vernunft, sondern die Wahrnehmung.

Poziom wykonania

A. Koncepcja interpretacyjna: 6 pkt. – koncepcja interpretacyjna niesprzeczna z utworem, spójna i obejmująca sensy niedosłownie (znajduje potwierdzenie w tekście, obejmuje i łączy w całość odszukane przez piszącego sensy utworu).

B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej: 12 pkt. – uzasadnienie tezy interpretacyjnej trafne i pogłębione.

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt. – brak błędów rzeczowych.

D. Zamysł kompozycyjny: 4 pkt. – kompozycja funkcjonalna (segmentacja i uporządkowanie tekstu zgodne z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi; wyodrębnione językowo i graficznie części pracy logicznie i konsekwentnie uporządkowane).

E. Spójność lokalna: 2 pkt. – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu: 3 pkt. – styl stosowny (środki językowe dostosowane do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi i sytuacji, celowo zastosowane konstrukcje składniowe oraz jednostki leksykalne; konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem).

G. Poprawność językowa: 4 pkt. – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 4 pkt. – zapis w pełni poprawny.

2.3.

Przykładowe zadania z języka niemieckiego z rozwiązaniami. Część pisemna na poziomie rozszerzonym

Zadanie 1.

Erörtern Sie die Bedeutung von Geistes- und Naturwissenschaften für die Bildung anhand des vorliegenden Textes von Ernst Peter Fischer.

Die andere Bildung

Es ist zwar schon länger her, aber ich erinnere mich noch gut an den Tag, an dem ich mein Abiturzeugnis bekam. Ich hatte mich so auf ihn und das Fest in der Aula gefreut, nach dessen Abschluss mir die Universität offen stand und das Studium der Naturwissenschaften beginnen konnte. Doch dann gelang es dem Direktor unseres Gymnasiums, der als Theologe promoviert war und Philosophie mit christlichem Einschlag unterrichtete, meine gute Stimmung durch einen merkwürdigen Satz zu verderben: „Gute Leistungen in Physik, Chemie oder Biologie sind ja nicht unerwünscht“, so verkündete er, „und gute Noten in den Naturwissenschaften sind durchaus erfreulich, aber ob jemand reif ist“, fügte er nach einer kleinen rhetorischen Pause hinzu, den Blick fest auf mich gerichtet, „ob jemand reif ist, das erkennt man erst an seiner Deutschnote.“

Also sprach der Direktor. Ich sah ihn verlegen an und fand den Mut nicht, mich zu verteidigen. Am liebsten hätte ich ihn gefragt, woher er das wisse, ob es für das, was er da gesagt hatte, eine Grundlage gäbe, ob es möglich wäre, seine Meinung mit objektiven Mitteln zu prüfen. Doch ich traute mich nicht, denn die geschilderte Szene spielte sich im Jahre 1966 ab, und noch ging es ruhig zu an Schulen und Universitäten. Die Abiturienten dankten brav für das Zeugnis, das man ihnen in die Hand drückte, und stiegen vom Podium herab. Keiner machte eine Ausnahme.

Nach diesem Abschied brauchte ich mich zwar nicht mehr um die Schule und ihre Leistungen zu kümmern, aber seither reagiere ich etwas gereizt auf literarisch oder künstlerisch versierte Leute, die sich verächtlich über die Naturwissenschaften äußern. Ich ärgere mich vor allem dann, wenn sie erstens nichts von ihnen verstehen, wenn sie zweitens daran nichts ändern wollen, und wenn sie dies drittens auch noch mit leichtfertiger Koketterie zugeben. Ein Beispiel aus jüngster Zeit bietet der ehemalige Literaturprofessor Dietrich Schwanitz, der sich als erfolgreicher Autor einen Namen machen konnte. Schwanitz hat sich von der Seele geschrieben, was er unter „Bildung“ versteht, und seine Bilanz mit großem stilistischem Geschick in einem dicken Buch mit diesem Titel präsentiert. Was da zu lesen ist, wirkt über viele hundert Seiten clever und witzig, und ich habe mich lange Lesestunden hindurch amüsiert. Doch im Laufe seiner Arbeit am Text muss Schwanitz aufgefallen sein, dass sein Wissen mindestens eine riesige Lücke aufweist und er nicht wirklich „alles, was man wissen muss“ – wie sein Untertitel vorgibt – parat hat. In seiner Not greift er zu einem Trick und erklärt einfach das zur Bildung, was seinen Horizont nicht übersteigt, und auf Seite 482 spricht er es offen und unverblümt aus:

„Die naturwissenschaftlichen Kenntnisse werden zwar in der Schule gelehrt; sie tragen auch einiges zum Verständnis der Natur, aber wenig zum Verständnis der Kultur bei. [...] So bedauerlich es manchem erscheinen mag: Naturwissenschaftliche Kenntnisse müssen zwar nicht versteckt werden, aber zur Bildung gehören sie nicht.“

Da war er wieder, der Hochmut eines literarisch und philosophisch Gebildeten gegenüber den Leistungen der Naturwissenschaften. [...] Warum schaut der gebildete Mensch,

der offenbar souverän die abendländische Literatur und Kunst im Griff hat und goutiert, beharrlich in die falsche Richtung, wenn es um Naturwissenschaft geht?

Schwantitz offenbart eine bezeichnende Ahnungslosigkeit, wenn er – wohl ohne innere Überzeugung – dann doch den Versuch unternimmt, wenigstens auf ein paar Seiten seinen bildungshungrigen Lesern etwas von Einsteins Einsichten zu vermitteln. Bei diesem Vorhaben schwant ihm plötzlich, dass es mit den Naturwissenschaften vielleicht doch etwas Besonderes auf sich haben mag. Sie zeichnen sich nämlich durch die Möglichkeit aus, ihre Theorien durch Experimente – durch Fragen an die Natur also – überprüfen zu können. Im Fall der Relativitätstheorie ist dies bekanntlich nachhaltig gelungen: Einstein hat sich nicht verrechnet.

2001

Ernst Peter Fischer: Die andere Bildung. Was man von den Naturwissenschaften wissen sollte.

Wymagania ogólne

III. *Tworzenie wypowiedzi.* (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

IV. *Analiza i interpretacja tekstów kultury.* (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

3.1. *Zdający sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

4.7. *Zdający określa problematykę utworu.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.1. *Zdający tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regulami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.2. *Zdający tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.4. *Zdający stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.1. *R Zdający wskazuje związki między różnymi aspektami utworu.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.8. *R Zdający rozpoznaje retoryczną organizację wypowiedzi.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykładowa realizacja zadania

Ernst Peter Fischer beschreibt die zwei Welten der Geistes- und der Naturwissenschaften, die sich heute meist streng voneinander abgrenzen. Diese Abgrenzung ist ebenso verständlich wie auch bedauerlich. Verständlich wegen der Schwierigkeiten, moderne Naturwissenschaften zu verstehen und zu vermitteln; bedauerlich, weil beide Seiten voneinander profitieren könnten und sollten.

Es scheint den Versuch wert zu sein, diese starren Grenzen zu überwinden. In der Vergangenheit wurden viele Fragen der Menschheit, z.B. nach der Freiheit des Willens, der Herkunft des Menschen oder nach unserem Platz im Universum spekulativ, d.h. ohne Beweis beantwortet. Viele dieser Fragen können

die Naturwissenschaften, z.B. die Hirnforschung, die Evolutionsbiologie oder die Astronomie, heute beantworten. Die Antworten müssen einer Prüfung standhalten. Diese Fähigkeit der wissenschaftlichen Überprüfung bezeichnet Fischer als eine der wichtigsten Stärken der Naturwissenschaften gegenüber den Geisteswissenschaften. Die Geisteswissenschaften haben damit zu kämpfen, dass sie in ihrer langen Geschichte bis heute keine Theorie entwickelt haben, die eine allgemeine und umfassende Anerkennung gefunden hat.

Die Naturwissenschaften können verschiedene Antworten liefern, die lange Zeit vergebens gesucht wurden. Das heißt jedoch nicht, dass die Geisteswissenschaften ihren Sinn verlieren. Die Astronomie kann erklären, was seit dem Urknall im Universum geschehen ist. Sie ist aber nicht in der Lage, zu beschreiben, was vor dem Urknall war und wie es zu ihm gekommen ist. Die Hirnforschung kann Prozesse im Gehirn und die Wahrnehmung präzise beschreiben, aber nicht erklären, warum Menschen so handeln, wie sie handeln. Bei der Interpretation der Erkenntnisse der Naturwissenschaften und bei der Beantwortung der Frage nach der Bedeutung dieser Erkenntnisse für die Menschheit sind Geisteswissenschaftler und Naturwissenschaftler gemeinsam gefragt.

Die Trennung von Geistes- und Naturwissenschaften kann man versuchen zu überwinden: sei es durch eine generelle Offenheit für naturwissenschaftliche Fragen, sei es durch interessanten, anschaulichen Unterricht naturwissenschaftlicher Fächer in der Schule, sei es durch Veranstaltungen oder Museen, die der Gesellschaft diese teilweise komplizierten Themen näherbringen, wie es zum Beispiel im Kopernikus-Zentrum in Warschau geschieht. Auch Ernst Peter Fischer unternimmt den Versuch, die Barriere zu durchbrechen, wenn er den Missstand anprangert und versucht, den Menschen mit seinem Buch einen Zugang zu den Naturwissenschaften zu eröffnen.

Aufseiten der Naturwissenschaftler gibt es womöglich eine größere Bereitschaft zum Einreißen der Mauern, weil der Bereich der Kultur zugänglicher erscheint und häufig unterhaltenden Charakter besitzt. Dies bestätigt Ernst Peter Fischer, wenn er von seiner Lektüre des Buches „Bildung“ von Dietrich Schwanitz berichtet. Dieser hat die naturwissenschaftliche Bildung aus seinem Bildungskanon praktisch ausgeschlossen. Dieser Ausschluss stellt für Fischer eine ebensolche Missachtung dar wie ein Ereignis während seiner Abiturfeier: Der Direktor nannte gute Noten in den Naturwissenschaften zwar erfreulich, sah in ihnen aber kein Zeichen von Reife.

Fischer und Schwanitz erscheinen als zwei Pole in der Auseinandersetzung von Natur- und Geisteswissenschaften. Dass dieser Gegensatz in dieser Form besteht, ist bedauerlich und bringt keiner Seite Vorteile. Sinnvoll wäre es, wenn sich die beiden Bereiche gegenseitig befruchten würden und ein Austausch zwischen ihnen stattfinden könnte.

Poziom wykonania

A. Określenie problemu zgodne z tekstem i pełne: 9 pkt. – odtworzenie problemu oraz sformułowanie i uzasadnienie interpretacji złożonego problemu w odpowiednim kontekście.

B. Sformułowanie stanowiska wobec rozwiązania przyjętego przez autora tekstu, adekwatnego do tekstu i pełnego: 9 pkt. – odtworzenie rozwiązania przyjętego przez autora tekstu oraz trafne odwołania do innych tekstów kultury uzasadniające stanowisko zdającego.

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt. – brak błędów rzeczowych.

D. Zamysł kompozycyjny – kompozycja funkcjonalna: 6 pkt. – segmentacja i uporządkowanie tekstu zgodne z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi; wyodrębnione językowo i graficznie części pracy logicznie i konsekwentnie uporządkowane.

E. Spójność lokalna pełna: 2 pkt. – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu stosowny: 4 pkt. – środki językowe dostosowane do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi i sytuacji, celowo zastosowane konstrukcje składniowe oraz jednostki leksykalne; konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem.

G. Poprawność językowa: 4 pkt. – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 4 pkt. – zapis w pełni poprawny.

Zadanie 2.

Vergleichen Sie das Gedicht „Das Ideal“ von Kurt Tucholsky und das Gedicht „Sehnsucht“ von Joseph von Eichendorff. Ihre Arbeit sollte nicht weniger als 300 Wörter zählen.

Das Ideal

Ja, das möchste:

Eine Villa im Grünen mit großer Terrasse,
vorn die Ostsee, hinten die Friedrichstraße;
mit schöner Aussicht, ländlich-mondän,
vom Badezimmer ist die Zugspitze zu sehn –
aber abends zum Kino hast du nicht weit.
Das Ganze schlicht, voller Bescheidenheit:

Neun Zimmer – nein, doch lieber zehn!
Ein Dachgarten, wo die Eichen drauf stehn,
Radio, Zentralheizung, Vakuum,
eine Dienerschaft, gut gezogen und stumm,
eine süße Frau voller Rasse und Verve –
(und eine fürs Wochenende, zur Reserve) –
eine Bibliothek und drumherum
Einsamkeit und Hummelgesumm.

Im Stall: Zwei Ponies, vier Vollbluthengste,
acht Autos, Motorrad – alles lenkste
natürlich selber – das wär ja gelacht!
Und zwischendurch gehst du auf Hochwildjagd.

Ja, und das hab ich ganz vergessen:
Prima Küche – erstes Essen –
alte Weine aus schönem Pokal –
und egalweg bleibst du dünn wie ein Aal.
Und Geld. Und an Schmuck eine richtige Portion.
Und noch ne Million und noch ne Million.
Und Reisen. Und fröhliche Lebensbuntheit.
Und famose Kinder. Und ewige Gesundheit.

Ja, das möchste!

Aber, wie das so ist hienieden:
manchmal scheints so, als sei es beschieden
nur pöapö, das irdische Glück.
Immer fehlt dir irgendein Stück.
Hast du Geld, dann hast du nicht Käten;
hast du die Frau, dann fehl'n dir Moneten –
hast du die Geisha, dann stört dich der Fächer:
bald fehlt uns der Wein, bald fehlt uns der Becher.

Etwas ist immer.
Tröste dich.

Jedes Glück hat einen kleinen Stich.
Wir möchten so viel: Haben. Sein. Und gelten.
Daß einer alles hat:
das ist selten.

1927

Kurt Tucholsky: http://gedichte.xbib.de/Tucholsky_gedicht_Das+Ideal.htm

Sehnsucht

Es schienen so golden die Sterne,
Am Fenster ich einsam stand
Und hörte aus weiter Ferne
Ein Posthorn im stillen Land.
Das Herz mir im Leib entbrennte,
Da hab' ich mir heimlich gedacht:
Ach, wer da mitreisen könnte
In der prächtigen Sommernacht!

Zwei junge Gesellen gingen
Vorüber am Bergeshang,
Ich hörte im Wandern sie singen
Die stille Gegend entlang:
Von schwindelnden Felsenschlүften,
Wo die Wälder rauschen so sacht,
Von Quellen, die von den Klүften
Sich stürzen in die Waldesnacht.

Sie sangen von Marmorbildern,
Von Gärten, die überm Gestein
In dämmernden Lauben verwildern,
Palästen im Mondenschein,
Wo die Mädchen am Fenster lauschen,
Wann der Lauten Klang erwacht,
Und die Brunnen verschlafen rauschen
In der prächtigen Sommernacht.

1834

Joseph von Eichendorff: <http://gutenberg.spiegel.de/buch/4294/109>

Wymagania ogólne

III. Tworzenie wypowiedzi. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

IV. Analiza i interpretacja tekstów kultury. (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

3.1. Zdający sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego. (wymaganie z III etapu kształcenia)

4.7. Zdający określa problematykę utworów. (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.1. Zdający tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regulami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

- 3.2. Zdający tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie). (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 3.4. Zdający stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji. (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 4.5. Zdający odczytuje treści symboliczne utworów. (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 4.5. R Zdający dostrzega i potrafi komentować estetyczne wartości utworów literackich. (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 4.6. Zdający wskazuje zastosowane w utworach językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danych utworów. (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 4.6. R Zdający przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich. (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 4.11. Zdający rozpoznaje podstawowe motywy oraz ich funkcje w utworach. (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 4.12. Zdający wykorzystuje w interpretacji elementy znaczące dla odczytania sensu utworów (tytuł, podtytuł, puenta, kompozycja, słowa-klucze, motto). (wymaganie z IV etapu kształcenia)
- 4.13. Zdający wykorzystuje w interpretacji utworów konteksty: literacki, kulturowy, filozoficzny, biograficzny. (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykładowa realizacja zadania

Die Gedichte „Das Ideal“ und „Sehnsucht“ entstanden in verschiedenen Epochen. Wir erkennen in ihnen unterschiedliche Wertesysteme und Mentalitäten von Menschen. Dennoch verbindet beide Gedichte ein gemeinsames Thema: das Glück.

Kurt Tucholskys Gedicht von 1927 zeigt uns eine moderne Vorstellung von Glück. Glück besteht aus materiellen Dingen und Äußerlichkeiten, die Glück versprechen und daher Objekte der Begierde sind. Die erwünschten Objekte (eine Villa mit luxuriöser Ausstattung und Dienern, Pferde und Autos, Frauen und natürlich viel Geld) sind im ersten Teil des Gedichts durch eine Kompositionsklammer (ja, das möchte) eingeschlossen. Das lyrische Ich distanziert sich dabei ironisch von diesen Wünschen, indem es sie in unmöglichen Verbindungen darstellt (vorn die Ostsee, hinten die Friedrichstraße; ländlich-mondän). Die im Gedicht mit du angesprochene Person (ja, das möchte) erwartet Glück durch die Verwirklichung verschiedener Wünsche. Diese Einstellung scheint auch für viele Menschen der Gegenwart charakteristisch zu sein. Sie folgen dem materiellen Glücksversprechen.

Die Ernüchterung folgt im zweiten Teil des Gedichts: Man kann nicht immer alles haben und nicht alle Wünsche gehen in Erfüllung (immer fehlt dir irgendein Stück). Wir wollen besitzen (haben), eine Identität entwickeln (sein) und etwas darstellen (gelten). Die Jagd nach materiellem Glück ersetzt das Glück an sich. So kann Glück niemals vollkommen sein (jedes Glück hat

einen kleinen Stich). Damit stellt uns der Autor vor die Frage, ob der Mensch von vornherein zum Unglück verurteilt ist, oder die Jagd nach materiellem Glück vielleicht der falsche Weg ist. Gibt es vollkommenes Glück überhaupt?

Eine Antwort auf diese Fragen hält Joseph von Eichendorff in seinem romantischen Gedicht „Sehnsucht“ von 1834 für uns bereit. Das Glück liegt nicht in materiellen Dingen oder Äußerlichkeiten, sondern vielmehr im Innern des Menschen. Glück besteht hier in der Fähigkeit des Menschen, die Schönheit der Welt und die Schönheit von bestimmten Momenten wahrzunehmen. Das lyrische Ich beobachtet einsam die Welt und erlebt in Gedanken deren Schönheit. Allein der Gedanke an die Möglichkeit des Erlebens von Natur und Zweisamkeit versetzt es in Begeisterung. Das lyrische Ich erlebt einen magischen und geheimnisvollen Moment, in dem es sich in Gedanken an zauberhafte Orte versetzt (Wälder, Quellen, Gärten, Paläste) und so seinem Fernweh, welches das lyrische Ich beim Blick aus dem Fenster verspürt (Ach, wer da mitreisen könnte), nachgibt.

Die Gedichte scheinen auf den ersten Blick sehr verschieden zu sein. Auf der Ebene der Reflexion des Glücksbegriffs finden beide Gedichte jedoch eine gemeinsame Basis. Beide Autoren sehen das Glück nicht in materiellem Besitz, sondern in der Fähigkeit, in der Schönheit des Augenblicks, im Erleben von Freude das Glück wahrzunehmen.

Poziom wykonania

A. Koncepcja porównywania utworów niesprzeczna i spójna: 6 pkt. – znajduje potwierdzenia w obu tekstach; porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne; wypowiedź w wystarczający sposób dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.

B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej trafne i pogłębione: 12 pkt. – zawiera wyłącznie powiązane z tekstami argumenty, które wynikają ze sfunkcjonalizowanej analizy; jest osadzone nie tylko w tekstach, ale także w potwierdzonych tekstami i przyjętą koncepcją porównywania utworów kontekstach.

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt. – brak błędów rzeczowych.

D. Zamysł kompozycyjny – kompozycja funkcjonalna: 6 pkt. – segmentacja i uporządkowanie tekstu zgodne z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi; wyodrębnione językowo i graficznie części pracy logicznie i konsekwentnie uporządkowane.

E. Spójność lokalna pełna: 2 pkt. – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu stosowny: 4 pkt. – środki językowe dostosowane do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi i sytuacji, celowo zastosowane różnorodne konstrukcje składniowe, bogate słownictwo; konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem.

G. Poprawność językowa: 4 pkt. – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 4 pkt. – zapis w pełni poprawny.

Zadanie 3.

Erörtern Sie den Zusammenhang von Freiheit und Glück anhand der Fragmente aus der Novelle „Aus dem Leben eines Taugenichts“ von Joseph von Eichendorff und des Romans „Berlin Alexanderplatz“ von Alfred Döblin. Ihre Arbeit sollte nicht weniger als 300 Wörter zählen.

Aus dem Leben eines Taugenichts

Erstes Kapitel

Das Rad an meines Vaters Mühle brauste und rauschte schon wieder recht lustig, der Schnee tröpfelte emsig vom Dache, die Sperlinge zwitscherten und tummelten sich dazwischen; ich saß auf der Türschwelle und wischte mir den Schlaf aus den Augen, mir war so recht wohl in dem warmen Sonnenscheine. Da trat der Vater aus dem Hause; er hatte schon seit Tagesanbruch in der Mühle rumort und die Schlafmütze schief auf dem Kopfe, der sagte zu mir: „Du Taugenichts! da sonnst du dich schon wieder und dehnt und reckst dir die Knochen müde, und lässt mich alle Arbeit allein tun. Ich kann dich hier nicht länger füttern. Der Frühling ist vor der Türe, geh auch einmal hinaus in die Welt und erwirb dir selber dein Brot.“ – „Nun“, sagte ich, „wenn ich ein Taugenichts bin, so ist's gut, so will ich in die Welt gehen und mein Glück machen.“ Und eigentlich war mir das recht lieb, denn es war mir kurz vorher selber eingefallen, auf Reisen zu gehen, da ich den Goldammer, der im Herbst und Winter immer betrübt an unserem Fenster sang: „Bauer miet' mich, Bauer miet' mich!“ nun in der schönen Frühlingszeit wieder ganz stolz und lustig vom Baume rufen hörte: „Bauer, behalt deinen Dienst!“ – Ich ging also in das Haus hinein und holte meine Geige, die ich recht artig spielte, von der Wand, mein Vater gab mir noch einige Groschen Geld mit auf den Weg, und so schlenderte ich durch das lange Dorf hinaus. Ich hatte recht meine heimliche Freud', als ich da alle meine alten Bekannten und Kameraden rechts und links, wie gestern und vorgestern und immerdar, zur Arbeit hinausziehen, graben und pflügen sah, während ich so in die freie Welt hinausstrich. Ich rief den armen Leuten nach allen Seiten recht stolz und zufrieden Adjes zu, aber es kümmerte sich eben keiner sehr darum. Mir war es wie ein ewiger Sonntag im Gemüte. Und als ich endlich ins freie Feld hinauskam, da nahm ich meine liebe Geige vor, und spielte und sang, auf der Landstraße fortgehend:

Wem Gott will recht Gunst erweisen,
Den schickt er in die weite Welt.
Dem will er seine Wunder weisen
In Berg und Wald und Strom und Feld.

1822

Joseph von Eichendorff: Aus dem Leben eines Taugenichts. Stuttgart 1992.

Berlin Alexanderplatz

Hier im Beginn verlässt Franz Biberkopf das Gefängnis Tegel, in das ihn ein früheres sinnloses Leben geführt hat. Er fasst in Berlin schwer wieder Fuß, aber schließlich gelingt es ihm doch, worüber er sich freut, und er tut nun den Schwur, anständig zu sein.

Mit der 41 in die Stadt

Er stand vor dem Tor des Tegeler Gefängnisses und war frei. Gestern hatte er noch hinten auf den Äckern Kartoffeln geharkt mit den andern, in Sträflingskleidung, jetzt ging er im gelben

Sommermantel, sie harkten hinten, er war frei. Er ließ Elektrische auf Elektrische vorbeifahren, drückte den Rücken an die rote Mauer und ging nicht. Der Aufseher am Tor spazierte einige Male an ihm vorbei, zeigte ihm seine Bahn, er ging nicht. Der schreckliche Augenblick war gekommen (schrecklich, Franze, warum schrecklich?), die vier Jahre waren um. Die schwarzen eisernen Torflügel, die er seit einem Jahre mit wachsendem Widerwillen betrachtet hatte (Widerwillen, warum Widerwillen), waren hinter ihm geschlossen. Man setzte ihn wieder aus. Drin saßen die andern, tischlerten, lackierten, sortierten, klebten, hatten noch zwei Jahre, fünf Jahre. Er stand an der Haltestelle. Die Strafe beginnt. Er schüttelte sich, schluckte. Er trat sich auf den Fuß. Dann nahm er einen Anlauf und saß in der Elektrischen. Mitten unter den Leuten. Los. Das war zuerst, als wenn man beim Zahnarzt sitzt, der eine Wurzel mit der Zange gepackt hat und zieht, der Schmerz wächst, der Kopf will platzen. Er drehte den Kopf zurück nach der roten Mauer, aber die Elektrische sauste mit ihm auf den Schienen weg, dann stand nur noch sein Kopf in der Richtung des Gefängnisses.

1929

Alfred Döblin: *Berlin Alexanderplatz. Die Geschichte vom Franz Biberkopf.* Frankfurt 2013.

Wymagania ogólne

III. *Tworzenie wypowiedzi.* (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

IV. *Analiza i interpretacja tekstów kultury.* (wymaganie z III i IV etapu kształcenia)

Wymagania szczegółowe

3.1. *Zdający sprawnie posługuje się oficjalną odmianą języka narodowego.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

4.7. *Zdający określa problematykę utworów.* (wymaganie z III etapu kształcenia)

3.1. *Zdający tworzy dłuższy tekst pisany zgodnie z podstawowymi regulami jego organizacji, przestrzegając zasad spójności znaczeniowej i logicznej.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.2. *Zdający tworzy samodzielną wypowiedź argumentacyjną według podstawowych zasad logiki i retoryki (stawia tezę, dobiera i porządkuje argumenty, dobiera przykłady ilustrujące wywód myślowy, przeprowadza prawidłowe wnioskowanie).* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

3.4. *Zdający stosuje uczciwe zabiegi perswazyjne, zdając sobie sprawę z ich wartości i funkcji.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.5. *Zdający odczytuje treści symboliczne utworów.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.5. *R Zdający dostrzega i potrafi komentować estetyczne wartości utworów literackich.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.6. *Zdający wskazuje zastosowane w utworach językowe środki wyrazu artystycznego oraz inne wyznaczniki poetyki danych utworów.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

4.6. *R Zdający przeprowadza interpretację porównawczą utworów literackich.* (wymaganie z IV etapu kształcenia)

Przykładowa realizacja zadania

Bei den Werken „Berlin Alexanderplatz“ von Alfred Döblin und „Aus dem Leben eines Taugenichts“ von Joseph von Eichendorff haben wir es einerseits mit zwei gänzlich unterschiedlichen Werken zu tun, andererseits finden wir aber auch gemeinsame Elemente in den beiden vorliegenden Fragmenten.

Der Großstadtroman „Berlin Alexanderplatz“ erschien im Jahr 1929 und ist der literarischen Moderne zuzurechnen. Die Novelle „Aus dem Leben eines Taugenichts“ stammt aus den zwanziger Jahren des 19. Jahrhunderts und kann der Spätromantik zugeordnet werden. Beide Werke können exemplarisch für ihre jeweilige Epoche stehen. „Berlin Alexanderplatz“ spielt in der Metropole Berlin in den zwanziger Jahren, der Blütezeit der Moderne. Im vorliegenden Fragment finden wir beispielhaft die elektrische Straßenbahn als Bild der modernen Zeit. Der Held, Franz Biberkopf, wartet an der Haltestelle. „Aus dem Leben eines Taugenichts“ beginnt im vorliegenden Fragment an der Mühle des Vaters, also im ländlichen Milieu. Der Held macht sich zunächst zu Fuß auf den Weg durch die Felder, um sein Glück „in der weiten Welt“ zu machen. Dabei musiziert er auf seiner Geige. Die Natur, die Suche nach Glück und die Verwendung von Volksliedern sind typisch für die Romantik. Einen Helden in den Mittelpunkt zu stellen, der negative Assoziationen weckt, wie ein Taugenichts, erscheint typisch für die Spätromantik. Hier findet sich eine Gemeinsamkeit beider Werke. Außenseiter der Gesellschaft stehen im Mittelpunkt des Geschehens: ein entlassener Strafgefangener in „Berlin Alexanderplatz“, ein wegen seiner Faulheit vom Vater verstoßener Sohn in „Aus dem Leben eines Taugenichts“. Beide finden sich ungewollt in einer ähnlichen Situation wieder: Sie müssen ihre gewohnte Umgebung verlassen, in die Welt hinausziehen und versuchen, ihr Glück zu machen. Das Motiv des Glücksritters drängt sich auf. Die Textfragmente unterscheiden sich jedoch deutlich voneinander in der Reaktion der Helden auf diese Herausforderung. Während der Held im „Taugenichts“ die Freiheit, sein Glück zu suchen, freudig annimmt (z.B. eigentlich war mir das recht lieb, denn es war mir kurz vorher selber eingefallen, auf Reisen zu gehen; oder Ich hatte recht meine heimliche Freud), fürchtet sich Franz Biberkopf vor genau dieser Freiheit (z.B. Der schreckliche Augenblick war gekommen). Für den ehemaligen Strafgefangenen beginnt seine eigentliche Strafe im Moment der Freilassung. Diese unterschiedliche Einstellung kann in der Entstehungszeit der Werke begründet liegen. Der Protagonist von „Aus dem Leben eines Taugenichts“ verkörpert den optimistisch in die Zukunft blickenden Lebenskünstler (Romantiker), während man in „Berlin Alexanderplatz“ die Verzweiflung der Moderne, die nach dem Ersten Weltkrieg keine Kraft mehr für Optimismus findet, spürt. Im „Taugenichts“ sehen wir das Verlassen des gewohnten Heims als Geschenk Gottes, den Alltag der Arbeit auf dem Feld hinter sich lassen zu können. Im Gegensatz dazu blickt Franz Biberkopf zurück zu der Sicherheit, die

ihm das Gefängnis bot, während er in der Straßenbahn sitzt, die ihn geradezu gegen seinen Willen mitnimmt. Er blickt sehnsüchtig zurück zu denen, die er im Gefängnis zurücklässt.

Die beiden Texte trennen zeitlich etwa 100 Jahre. Wir finden gänzlich unterschiedliche Betrachtungen zum Thema Glück und Freiheit: Der generelle Optimismus des frühen 19. Jahrhunderts ist dem Pessimismus der Zwischenkriegszeit gewichen.

Poziom wykonania

A. Koncepcja porównywania utworów niesprzeczna i spójna: 6 pkt. – znajduje potwierdzenia w obu tekstach; porównywane obszary są dla tekstów trafne i istotne; wypowiedź w wystarczający sposób dla uzasadnienia tezy/hipotezy interpretacyjnej obejmuje i łączy w całość sensy obu utworów.

B. Uzasadnienie tezy interpretacyjnej trafne i pogłębione: 12 pkt. – zawiera wyłącznie powiązane z tekstami argumenty, które wynikają ze sfunkcjonalizowanej analizy; jest osadzone nie tylko w tekstach, ale także w potwierdzonych tekstami i przyjętą koncepcją porównywania utworów kontekstach.

C. Poprawność rzeczowa: 2 pkt. – brak błędów rzeczowych.

D. Zamyśl kompozycyjny – kompozycja funkcjonalna: 6 pkt. – segmentacja i uporządkowanie tekstu zgodne z wybranym przez zdającego gatunkiem wypowiedzi; wyodrębnione językowo i graficznie części pracy logicznie i konsekwentnie uporządkowane.

E. Spójność lokalna pełna: 2 pkt. – pełna spójność wypowiedzi.

F. Styl tekstu stosowny: 4 pkt. – środki językowe dostosowane do wybranego przez zdającego gatunku wypowiedzi i sytuacji, celowo zastosowane różnorodne konstrukcje składniowe, bogate słownictwo; konsekwentne posługiwanie się jednym, wybranym stylem.

G. Poprawność językowa: 4 pkt. – brak błędów.

H. Poprawność zapisu: 4 pkt. – zapis w pełni poprawny.

Opinia Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich o informatorach maturalnych od 2015 roku

Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich z wielką satysfakcją odnotowuje konsekwentne dążenie systemu oświaty do poprawy jakości wykształcenia absolwentów szkół średnich. Konferencja z uwagą obserwuje kolejne działania Ministerstwa Edukacji Narodowej w tym zakresie, zdając sobie sprawę, że od skuteczności tych działań w dużym stopniu zależą także efekty kształcenia osiągnięte w systemie szkolnictwa wyższego. W szczególności dotyczy to kwestii właściwego przygotowania młodzieży do studiów realizowanych z uwzględnieniem nowych form prowadzenia procesu kształcenia.

Podobnie jak w przeszłości, Konferencja konsekwentnie wspiera wszystkie działania zmierzające do tego, by na uczelnie trafiali coraz lepiej przygotowani kandydaci na studia. Temu celowi służyła w szczególności pozytywna opinia Komisji Edukacji KRASP z 2008 roku w sprawie nowej podstawy programowej oraz uchwała Zgromadzenia Plenarnego KRASP z dn. 6 maja 2011 r. w sprawie nowych zasad egzaminu maturalnego.

Z satysfakcją dostrzegamy, że ważne zmiany w egzaminie maturalnym, postulowane w cytowanej wyżej uchwale zostały praktycznie wdrożone przez MEN poprzez zmianę odpowiednich rozporządzeń.

Przedłożone do zaopiniowania informatory o egzaminach maturalnych opisują formę poszczególnych egzaminów maturalnych, przeprowadzanych na podstawie wymagań określonych w nowej podstawie programowej, a także ilustrują te wymagania wieloma przykładowymi zadaniami egzaminacyjnymi.

Po zapoznaniu się z przedłożonymi materiałami, KRASP z satysfakcją odnotowuje:

w zakresie języka polskiego:

- wzmocnienie roli umiejętności komunikacyjnych poprzez odejście od prezentacji na egzaminie ustnym i zastąpienie jej egzaminem ustnym, na którym zdający będzie musiał ad hoc przygotować samodzielną wypowiedź argumentacyjną,
- rezygnację z klucza w ocenianiu wypowiedzi pisemnych,
- zwiększenie roli tekstów teoretycznoliterackich i historycznoliterackich na maturze rozszerzonej;

w zakresie historii:

- kompleksowe sprawdzanie umiejętności z zakresu chronologii historycznej, analizy i interpretacji historycznej oraz tworzenia narracji historycznej za pomocą rozbudowanej wypowiedzi pisemnej na jeden z zaproponowanych tematów, łącznie pokrywających wszystkie epoki oraz obszary historii;

w zakresie wiedzy o społeczeństwie:

- położenie silniejszego akcentu na sprawdzanie umiejętności złożonych (interpretowanie informacji, dostrzeganie związków przyczynowo-skutkowych) w oparciu o poszerzony zasób materiałów źródłowych: teksty (prawne, naukowe, publicystyczne), materiały statystyczne, mapy, rysunki itp.

w zakresie matematyki:

- istotne zwiększenie wymagań na poziomie rozszerzonym poprzez włączenie zadań z rachunku różniczkowego i pojęć zaawansowanej matematyki,
- istotne poszerzenie wymagań z zakresu kombinatoryki oraz teorii prawdopodobieństwa;

w zakresie biologii oraz chemii:

- zwiększenie znaczenia umiejętności wyjaśniania procesów i zjawisk biologicznych i chemicznych,
- mierzenie umiejętności analizy eksperymentu – sposobu jego planowania, przeprowadzania, stawianych hipotez i wniosków formułowanych na podstawie dołączonych wyników;

w zakresie fizyki:

- zwiększenie znaczenia rozumienia istoty zjawisk oraz tworzenie formuł matematycznych łączących kilka zjawisk,
- mierzenie umiejętności planowania i opisu wykonania prostych doświadczeń, a także umiejętności analizy wyników wraz z uwzględnieniem niepewności pomiarowych;

w zakresie geografii:

- uwzględnienie interdyscyplinarności tej nauki poprzez sprawdzanie umiejętności integrowania wiedzy z nauk przyrodniczych do analizy zjawisk i procesów zachodzących w środowisku geograficznym,
- znaczne wzbogacenie zasobu materiałów źródłowych (mapy, wykresy, tabele statystyczne, teksty źródłowe, barwne zdjęcia, w tym lotnicze i satelitarne), także w postaci barwnej.

Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich z zadowoleniem przyjmuje też informację o wprowadzeniu na świadectwach maturalnych od 2015 roku dodatkowej formy przedstawiania wyniku uzyskanego przez zdającego w postaci jego pozycji na skali centylowej, tj. określenie, jaki odsetek zdających uzyskał taki sam lub słabszy wynik od posiadacza świadectwa. Wprowadzenie tej dodatkowej skali uwolni szkoły wyższe od dotychczasowego dylematu odnoszenia do siebie surowych wyników kandydatów na studia rekrutowanych na podstawie wyników egzaminów maturalnych o istotnie różnym poziomie trudności – rekrutacja stanie się prostsza i bardziej obiektywna.

Reasumując, w opinii Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich zaprezentowana w przedłożonych informatorach forma matury istotnie przyczyni się do tego, że młodzież przekraczająca progi uczelni będzie lepiej przygotowana do podjęcia studiów wyższych.

5 lipca 2013 r.

Przewodniczący KRASP

prof. zw. dr hab. Wiesław Banyś